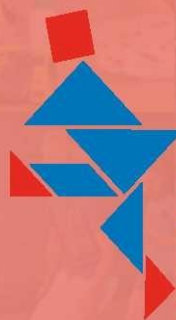

Schoolgids 2019-2020

CHRISTELIJK BASISONDERWIJS PRINS CLAUSSCHOOL

Stichting
Christelijk Primair Onderwijs
Betuwe & Bommelerwaard

Christelijk basisonderwijs
Prins
Clausschool

Inhoudsopgave

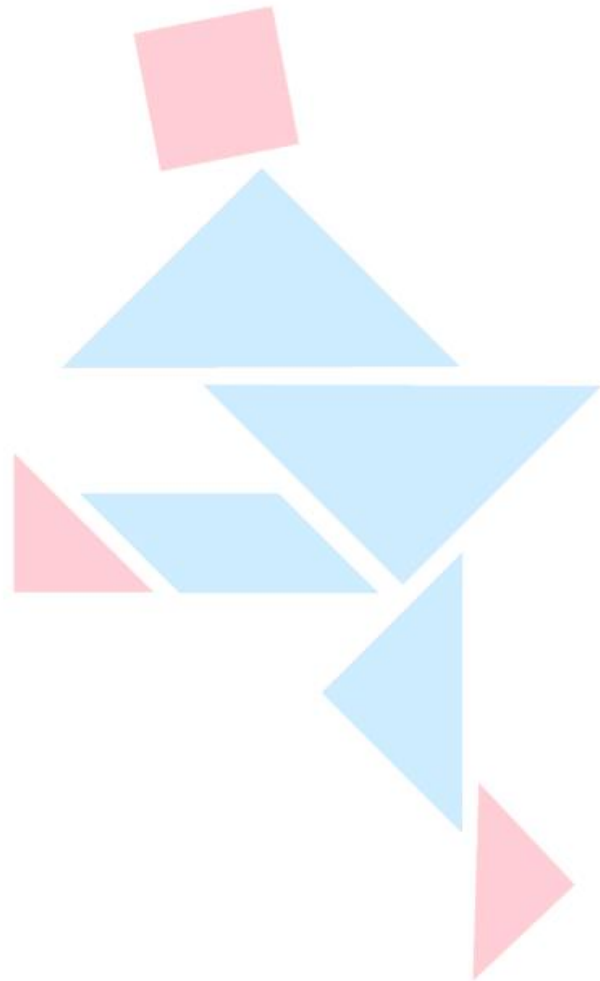
.....	1
Inhoudsopgave.....	2
1. Woord vooraf.....	7
De Prins Clausschool.....	7
2. Onze school.....	8
2.1 Identiteit.....	8
2.2 Missie van de Prins Clausschool.....	11
2.3 Centrale waarden.....	13
3. Onze school met ingang van 1 augustus 2020.....	14
4. Daar werken we voor.....	15
5. De kwaliteit van onze school.....	16
5.1 Ieder kind is er één.....	16
5.2 Leerlingvolgsysteem.....	17
5.3 Interne Begeleider.....	17
5.4 Meer- en hoogbegaafdheid.....	18
5.5 Samenwerkingsverband primair onderwijs (BePO).....	19
Zorgplicht.....	19
Plusondersteuning/plusarrangement.....	19
Ontwikkelingsperspectief.....	20
Speciale ondersteuning buiten de school.....	20
5.6 Kerndoelen en methodevernieuwing.....	20
5.7 Nascholing.....	21
5.8 Resultaten van het onderwijs.....	21
Wat zijn de normen van de inspectie?.....	21

5.9 Plusklassen.....	22
6. Wat leren kinderen op school?	23
De bouwstenen van onze school zijn:	23
6.1 Groep 1 en 2.....	23
6.2 Groep 3 t/m 8.....	24
6.2.1 Godsdienstige vorming.....	24
6.2.2 Rekenen en Wiskunde	24
6.2.3 Nederlandse taal/taalactiviteiten	25
6.2.4 Lezen/leesactiviteiten	25
6.2.5 Schrijven	26
6.2.6 Wereldoriëntatie/IPC.....	26
6.2.7 Creatieve vakken (kunst en cultuur).....	28
6.2.8 Zintuiglijke/Lichamelijke Ontwikkeling	28
6.2.9 Zwemmen	29
6.2.10 Engels	29
6.2.11 MIK (Muziek In de Klas)	29
6.2.12 Computers	30
6.2.13 Huiswerk	30
7. Activiteiten van de school.	32
7.1 Vieringen.....	32
7.2 Samen voor de Ander (SAVA)	32
7.3 Festiviteiten.....	32
7.4 Sport- en spelactiviteiten.....	32
7.5 Schoolreis/kamp/excursies	32
8. Wikken en Wegen	34
9. Contact school - thuis.....	35

9.1 Intake gesprekken	35
9.2 Ouderavond	35
9.3 Rapporten, oudergesprekken, voorlichting voortgezet onderwijs	35
9.4 Spreekuur	36
9.5 Werk van de kinderen	36
9.6 Nieuws van school via Social Schools (digitaal)	36
9.7 Hulpouders	36
9.8 Het kiezen van een school	37
9.9 Het aannamebeleid van de school	38
9.10 Ouderraad (OR)	39
9.11 Ouderbijdrage	39
9.12 Medezeggenschapsraad (M.R.) en Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (G.M.R.)	39
10. School en omgeving	41
10.1 Buitenschoolse opvang	41
11. Overige Informatie	42
11.1 Namen van de personeelsleden	42
11.2 E-mailadressen teamleden	43
11.3 Adressen Bestuur CPOB	43
11.4 Adres Inspectie	43
11.5 Namen en adressen van de leden van de Ouderraad	44
11.6 Namen en adressen van de leden van Medezeggenschapsraad	44
11.7 Aanmelding nieuwe leerlingen	45
11.8 Aanvang nieuwe schooljaar	45
11.9 Binnenbrengen kleuters	45
11.10 Fietsen	46
11.11 Fotograaf	46

11.12 Foto's op de website	46
11.13 GGD Gelderland-Zuid	46
Logopedische screening groep 1	46
Gezondheidsonderzoeken.....	47
Samenwerking	47
Spreekuur op school.....	47
Vaccinaties.....	47
Contact en bereikbaarheid.....	48
GGD Gelderland Zuid / locatie Rivierenland	48
Wijkteam	48
11.14 Gevonden voorwerpen.....	48
11.15 Hoofdluis.....	49
11.16 Invalkrachten	49
11.17 Klachtenregeling.....	49
11.18 Leerplicht en schoolvakanties.....	51
11.19 Logopedie	51
11.20 Pauze (eten en drinken).....	52
11.21 Gezonde tussendoortjes (groente en fruit op school)	52
11.22 Schooltijden	52
11.23 Schoonmaak.....	52
11.24 Sponsoring	52
11.25 Studenten PABO en SPW.....	53
11.26 Taakrealisatie	53
11.27 Traktaties.....	53
11.28 Tropenrooster	53
11.30 Vakantierooster	54

11.30.a Studiedagen (kinderen vrij):	54
11.31 Verzekeringen	54
11.32 Website.....	55
11.33 Ziekmelding	55
11.34 Zwem- en gymuren.	55

1. Woord vooraf

Hier mag je zijn,
hier ben je sterk,
hier ben je bijzonder,

dit is jouw haven,
hier leg je aan,
hier mag je wezen,
hier mag je staan,

hier ligt ons hart
voor jou.

(vrij bewerkt naar BL&F)

De Prins Clausschool

"Wat is dat eigenlijk voor een school?"
"Wie werken daar, waar staan ze voor?"
"Hoe wordt er onderwijs gegeven?"
"Wat zijn er voor mogelijkheden voor mijn kind?"
"Hoe zijn de resultaten?"

Deze en nog veel meer vragen houden u vanzelfsprekend bezig. Het zijn dan ook heel belangrijke vragen, want uiteindelijk brengt uw kind een groot deel van de tijd op de basisschool door. De invloed van de leerkrachten is groot; de sfeer bepaalt of uw kind zich veilig en geborgen voelt.

Deze schoolgids, bedoeld voor ouders van toekomstige leerlingen én ouders van kinderen die al bij ons op school zitten, laat u iets van de sfeer proeven. Natuurlijk kunt u dit pas echt ervaren, wanneer u zélf een bezoek brengt aan onze school.

Alle belangrijke informatie kunt u in deze gids vinden.
Voor eventuele wijzigingen of aanvullingen geven wij elke maand een nieuwsbrief uit.
We hopen, dat u deze schoolgids met plezier zult lezen.

Het team van de Prins Clausschool

2. Onze school

De Prins Clausschool is gelegen aan de
Kinkelenburglaan 6
4003 TL Tiel
Tel. 0344-611730
e-mail: info.pcs@cpob.nl
website: www.clausschool-tiel.nl

De Prins Clausschool is een school:

- met een open, protestants christelijke identiteit
- met jaargroepen en vaste leerkrachten per groep
- met extra aandacht voor kinderen die "meer" kunnen
- met veel moderne leer- en hulpmiddelen
- met een heldere onderwijsvisie
- met duidelijke pedagogische uitgangspunten
- met een team van goed opgeleide en gemotiveerde leerkrachten
- met een efficiënte schoolorganisatie
- met geregelde en veelvuldige contacten tussen ouders/verzorgers en school
- met goede informatie over schoolprestaties
- met een eigen interne begeleider
- met een leerlingvolgsysteem
- met duidelijke gedragsregels voor de kinderen
- binnen een stichting voor protestants christelijk onderwijs

2.1 Identiteit

“Wie we als Prins Clausschool willen zijn en hoe we (h)erkend willen worden.”

De Prins Clausschool is een christelijke school. We vinden de richtlijnen voor ons handelen in de Bijbel. Daarin lezen we, hoe de omgang van God met de mensen is en leren we, hoe Hij wil, dat mensen / kinderen met elkaar omgaan in leven en werken. Kinderen van alle ouders en verzorgers die deze levensbeschouwelijke identiteit respecteren, zijn welkom op onze school.

We leggen een relatie vanuit de Bijbel naar de samenleving van vandaag en we willen de christelijke identiteit op een eigentijdse manier invullen.

Kinderen van alle ouders/verzorgers, die deze levensbeschouwelijke identiteit respecteren, zijn welkom op de Prins Clauschool, vandaar dat we een "open" christelijke school zijn. Respecteren beteken voor ons dat alle leerlingen met levensbeschouwelijke activiteiten mee doen.

Wij willen onze godsdienstige (christelijke) opvoeding een duidelijke plaats geven in de school. Dat doen we door het vertellen van Bijbelverhalen, het zingen van bijbelliederen, het voorbereiden op de viering van de christelijke feestdagen en het praten over de betekenis van de Bijbelverhalen. Zo leggen we een relatie vanuit de Bijbel naar de samenleving van vandaag.

Begrip voor verschillende opvattingen binnen de christelijke traditie en een respectvolle houding ten opzichte van andere godsdiensten passen hierbij.

Het bovenstaande houdt in, dat de doorwerking van Bijbel en christelijke traditie niet stopt aan het einde van de 'Bijbelles', maar bepalend is voor het onderwijs in de verschillende vakgebieden, het pedagogisch klimaat, normen en waarden, de omgang met elkaar en anderen in een multiculturele samenleving.

Aandacht wordt dan ook geschonken aan waarden als:

- ❖ verantwoordelijkheid, solidariteit, gerechtigheid
- ❖ betrokkenheid en openheid, vrijheid en uitdaging
- ❖ verdraagzaamheid en gemeenschapszin, zorg en aandacht voor elkaar.

Onze school werkt vanuit het idee dat een kind als uniek individu kan groeien naar een toenemend zelfstandig persoon die vanuit autonomie keuzes kan maken. We willen een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het kostbaarste bezit van ouders. In nauwe samenwerking met ouders en andere instanties en partners willen we kinderen de kans geven zich zo optimaal mogelijk te ontplooien. We hebben als school een opdracht om het onderwijs af te stemmen op de pedagogische en didactische behoeften van de kinderen.

Om dit te realiseren werken we met een aantal uitgangspunten bij het vorm geven van ons onderwijs. De belangrijkste uitgangspunten zijn:

- ❖ werken vanuit een positieve benadering binnen alle relaties;
- ❖ het bieden van veiligheid en ruimte door middel een goede relatie tussen kind en leerkracht, door heldere instructie en een duidelijke structuur;
- ❖ een efficiënte klassen- en schoolorganisatie;
- ❖ het creëren van succeservaringen voor alle kinderen en medewerkers; we kijken vooral naar de mogelijkheden en niet naar de onmogelijkheden;
- ❖ het gebruik maken van alle intelligenties om kinderen zo breed mogelijk te ontwikkelen;
- ❖ een groot scala aan didactische werkvormen en hulpmiddelen om elk kind kansen te bieden: leerkrachten die werken met een goed gevulde gereedschapskist;
- ❖ intrinsieke betrokkenheid en motivatie door middel van inspiratie van de leerkracht en door boeiend onderwijs dat kinderen én leerkrachten aanspreekt;

- ❖ toekomstgerichtheid: kinderen voorbereiden op de toekomst door kennis en vaardigheden die ze niet alleen nu, maar vooral ook straks nodig hebben;
- ❖ aandacht schenken aan elk kind en extra aandacht voor kinderen die meer uitdaging of speciale ondersteuning nodig hebben;
- ❖ alle kinderen en collega's zien en horen; vanuit veiligheid, betrokkenheid en aandacht het kind helpen in zijn ontwikkeling; zorgen voor elkaar op alle niveaus in de school;
- ❖ hoge verwachtingen van kinderen en leerkrachten om zo goed mogelijke resultaten te behalen; we willen het maximale uit elk kind halen zonder het te beschadigen, zodat het met plezier naar school gaat;
- ❖ rust uitstralen, keuzes maken en de tijd nemen en maken om aandacht voor elkaar te hebben en nieuwe ontwikkelingen eigen te maken op alle niveaus;
- ❖ vakmanschap van leerkrachten, want ze vervullen een cruciale rol bij het vorm geven van goed onderwijs;

Om kinderen optimale kansen te bieden op ontwikkeling vinden we ook de omgeving belangrijk: een fijn en schoon gebouw, een goed verzorgd plein, een overzichtelijke indeling, een rijke uitdagende en gestructureerde leeromgeving in de lokalen. We scheppen samen een goede sfeer met optimale resultaten in de brede zin als een algemeen doel.

We werken voortdurend aan het steeds verder realiseren van passend onderwijs voor onze kinderen. Plezier in leren, kwaliteit van het werk, leren leren en toekomstgerichtheid staan daarbij centraal.

We willen onze kinderen een fijne schooltijd bieden waarin ze met die kennis en vaardigheden onze school verlaten die ze nodig hebben. We willen hen hiermee de bagage meegeven die nodig is in het leven.

We sluiten aan bij het unieke van elk kind, bij datgene wat in potentie aanwezig is en we zijn erop gericht hun talenten te ontwikkelen. Daartoe vinden we het belangrijk dat medewerkers vertrouwen hebben in de mogelijkheden van mensen, van de kinderen, van collega's en van henzelf.

Om dit alles te realiseren is een goed functionerend team nodig: iedereen in onze school levert vanuit zijn/haar kwaliteiten een bijdrage aan de school als geheel. We willen een team zijn waarin:

- ❖ we echt samenwerken aan een gezamenlijk doel;
- ❖ iedereen zichzelf mag laten zien met haar/zijn specifieke kwaliteiten;
- ❖ men elkaars kwaliteiten kent en versterkt door deze te bundelen tot één geheel;
- ❖ ieders bijdrage ertoe doet, waarin iedereen speler is en geen toeschouwer;
- ❖ waarin mensen open staan voor elkaar in een professionele cultuur en in een prettige sfeer.

Iedere medewerker in onze school wil betekenis hebben, het verschil maken voor kinderen en vormt hierbij een schakel in het geheel. Samen werken en samen leren zijn dan ook kernbegrippen in onze school, zowel in het team als in de klas: kinderen die samenwerken, leerkrachten die samen ontwikkelen en voorbereiden, van elkaar leren om betere lessen te geven. De centrale vraag hierbij is: wat hebben onze kinderen nodig en wat gaan wij leren om dat voor hen te betekenen? Het leren van elkaar in het team staat ten dienste van het optimaal ontwikkelen van de kinderen!

Dit houdt voor ons in dat we samen de kerkelijke hoogtijdagen vieren (Met name Kerst en Pasen). De feestdagen vieren we om en om in de klas of in de kerk. Ook de viering in de kerk is onderdeel van het schoolprogramma en dus voor iedereen verplicht.

2.2 Missie van de Prins Clausschool

“Waarom we er als Prins Clausschool zijn en wat we onze kinderen willen meegeven.”

In onze missie beschrijven we wat we de kinderen op onze school willen meegeven. Waardoor maken we het verschil voor de kinderen, de ouders, de medewerkers de omgeving, de samenleving? We willen de kinderen vanuit een veilige en uitdagende schoolomgeving de bagage meegeven die ze nodig hebben om hun eigen leven vorm te geven. We begeleiden op onze school kinderen met een verschillende ontwikkeling zo goed mogelijk en we bereiden hen voor om gelukkig te kunnen zijn in de toekomst. We leggen tevens een stevige basis zodat kinderen met succes een passende school voor voortgezet onderwijs kunnen volgen.

Dat vraagt van ons als teamleden dat we zelf steeds het voorbeeld geven, dat we boven de lesstof staan en dat we een groot scala aan didactische strategieën toepassen. Een open houding naar elkaar, naar de wereld, naar nieuwe ontwikkelingen is daarom essentieel in ons werk.

Hieronder hebben we de missie wat meer specifiek uitgewerkt.

Vertrouwen en zelfvertrouwen

We vinden het erg belangrijk dat kinderen een gevoel van eigenwaarde ontwikkelen en dat ook behouden. Leerkrachten laten zien dat ze vertrouwen hebben in de mogelijkheden van kinderen. Die ontwikkelen op onze school zelfvertrouwen om uitdagingen aan te gaan die ze in hun leven tegenkomen: “Ja, ik kan het!”

We vinden het erg belangrijk dat kinderen een positief en reëel zelfbeeld hebben. We helpen kinderen vertrouwen te hebben in zichzelf en in anderen. We ondersteunen hen bij het ontwikkelen van mondigheid, zodat ze beter in staat zijn om de uitdaging aan te gaan, hun eigen leven vorm te geven, hun interesses te ontdekken en deze na te streven. Dat betekent onder meer zelfkennis, geloof in eigen kunnen, doorzettingsvermogen, kunnen omgaan met tegenslagen, zelfreflectie, incasservermogen, zelfredzaamheid en weerbaarheid, het lef om drempels te nemen. We helpen kinderen hun talenten te ontwikkelen en mede daardoor plezier te hebben in het leven. We leren hen ontdekken en ervaren waar ze goed en minder goed in zijn.

Kennis en vaardigheden

De basiskennis en -vaardigheden (kerndoelen, taalontwikkeling, kunnen lezen en rekenen) vormen het fundament onder de ontwikkeling. Ze zijn nodig om in de huidige maatschappij goed te kunnen functioneren.

We zien het als een belangrijke taak van onze school om de kinderen die kennis en vaardigheden mee te geven die ze nodig hebben om een volwaardig lid van de samenleving te zijn. Dat houdt ook in dat we ze leren het beste uit zichzelf en uit situaties te halen.

Opbrengstgericht werken vanuit leerlijnen en onderwijsdoelen is daarbij op onze school een van de uitgangspunten. Daarbij is niet alleen kennis belangrijk. Om succesvol te zijn, hebben we een aantal denkgewoonten nodig. Op onze school besteden we daar bewust aandacht aan.

Enkele specifieke denkgewoonten die we op onze school belangrijk vinden: hoofd- en bijzaken onderscheiden, samenhangen zien, flexibel zijn, doorzettingsvermogen, goed kunnen samenwerken en communiceren, ontwikkelen van gezond gedrag, lef hebben.

Verantwoordelijkheid nemen voor de wereld en voor anderen

We geven kinderen mee dat je niet alleen bent op deze wereld, maar dat je een verantwoordelijkheid hebt voor anderen en voor de wereld om je heen. We schenken bewust aandacht aan burgerschapsvorming. We ontwikkelen respect voor de omgeving, zowel in het klein als in het groot: voor andere mensen, voor het milieu, voor de natuur, het zorgvuldig omgaan met energie. We willen graag dat kinderen leren zich betrokken te voelen bij hun omgeving. Ze leren dat ze een rol kunnen spelen als het gaat om duurzaamheid, in het behouden van een gezonde wereld. Door het ontwikkelen van sociaal gedrag verwerven de kinderen sociaal inzicht. We leren kinderen wat het betekent om voor anderen het verschil te maken, iets voor anderen te betekenen: eco-denken. We schenken daarom aandacht aan sociale en emotionele vaardigheden zoals goed leren samenwerken en communiceren, écht naar elkaar luisteren, eerlijk zijn, respectvol met anderen omgaan, iets voor anderen willen betekenen, elkaar accepteren en gebruik maken van verschillen, kunnen uiten van gevoelens, praten over wat hen bezig houdt, elkaar proberen te begrijpen. We willen de kinderen leren functioneren in een groep, leren voor je rechten opkomen, leren uiten van gevoelens en gedachten, luisteren naar anderen, rekening houden met elkaar.

Een leven lang leren

Door onderzoekend bezig te zijn leren we kinderen leren en dagen we hen uit tot verwondering. Ze beseffen dat leren een levenslang proces is en hoe je het beste kunt leren. We stimuleren een open, kritische en nieuwsgierige houding. We geven hen hulpmiddelen om de wereld beter te begrijpen en we leren hen strategieën om te blijven leren.

De informatietechnologie kan daarbij helpen. Met behulp van de technologie maken we op onze school het onderwijs nog boeiender. Tegelijkertijd vinden we het van belang dat we kinderen leren hoe ze ermee kunnen omgaan. Niet alleen om te blijven leren, maar tevens op een verantwoorde en respectvolle manier (mediawijsheid). We besteden niet alleen aandacht aan de rijke mogelijkheden, maar ook aan de risico's en de beperkingen die de nieuwe media met zich meebrengen.

Belangstelling voor kunst en cultuur

Het onderwijs op onze school is gericht op de brede ontwikkeling van elk kind met al zijn talenten. Naast de basiskennis en vaardigheden schenken we aandacht aan de vele vormen van kunst en cultuur. Dat betekent onder meer dat we kinderen ermee kennis laten maken en hen ondersteunen om het te leren waar-deren en ervan te genieten.

Creativiteit

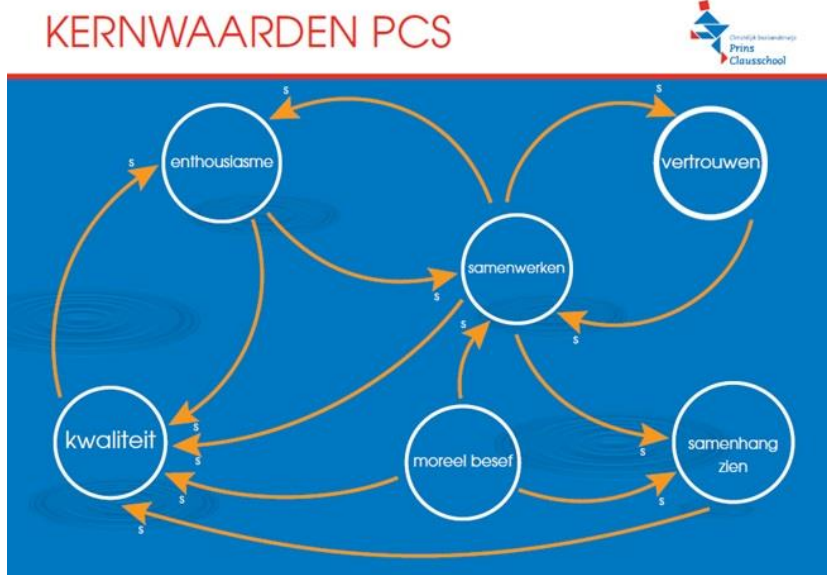
Creativiteit is naast kennis en praktijk een onmisbare schakel. In onze complexe wereld wordt veel van mensen gevraagd. We willen dat kinderen hun toekomst als een uitdaging ervaren en hen de hulpmiddelen geven om die toekomst vorm te geven. Creatief denken en handelen, flexibel zijn, nieuwe wegen durven en kunnen in-slaan, blijven leren vanuit brede interesses zijn daarbij essentieel. We gaan ervan uit dat creativiteit steeds belangrijker wordt in de samenleving en dus veel voor de ontwikkeling van kinderen kan betekenen.

2.3 Centrale waarden

Bij de waarden geven we antwoord op de vraag: Hoe willen wij als Prins Clauschool een team zijn op weg naar onze missie en visie?

Op onze school hanteren we de volgende kernwaarden:

- ❖ kwaliteit
- ❖ samenhangen zien
- ❖ moreel besef
- ❖ samenwerken
- ❖ vertrouwen
- ❖ enthousiasme

3. Onze school met ingang van 1 augustus 2020

---

groep 1	juf Liesbeth, (ma, di, wo, do) en juf Tinie (vr)
groep 2	juf Brenda (ma, di, wo) en juf Saskia (do, vr)
groep 3	juf Henriëtte
groep 4	meester Wesley
groep 5	meester Bas (ma, di, wo, vr) en juf Ellis (do)
groep 6	meester Wessel
groep 7	meester Andy (ma.- do.), juf Marjan (vr.)
groep 8	meester Wim

Op de Prins Clauschool werken 13 personeelsleden, waarvan 3 fulltime en 10 parttime.

Naast het werken met groepen kinderen hebben sommige personeelsleden nog andere taken:

Interne Begeleider

ICO (= stage begeleiding)

ICT-coördinatoren

Interne Cultuur Coördinator

leescoördinator

vakleerkracht gymnastiek

administratieve ondersteuning

Marjan de Hoop

Bas van Rootselaar

Wessel Keizer en Wesley Pot

Ellis Touwslager, Liesbeth v. Doorn

Wessel Keizer

Cyril Haggenburg

Hanny Hol

De *directeur*, Annemiek Hoogeveen

4. Daar werken we voor

Op de Prins Clausschool kan een kleuter ook werkelijk een kleuter zijn. Om de totale ontwikkeling van de kleuter goede kansen te geven, moet het kind zien, voelen, beleven en meemaken, wil het later in abstractie leren denken. Het kind *má*g niet alleen kleuter zijn, maar *mó*et het zelfs om later niet in de problemen te komen. Er dient een langzame overgang te zijn van ervaringsgericht werken in de kleuterbouw naar programmagericht werken in de groepen 3 t/m 8.

Wij bieden onderwijs op maat aan. De kinderen krijgen dus leerstof naar draagkracht aangeboden.

De leerlingen van de Prins Clausschool vertrekken na groep 8 naar alle vormen van vervolgonderwijs, variërend van praktijkonderwijs tot gymnasium.

Hoe proberen we dit te verwezenlijken?

- we hebben methodes aangeschaft, die onderwijs op maat en het rekening houden met verschillen tussen leerlingen toestaan;
- we gebruiken het model zelfstandig werken, waarbij de leerlingen na de instructie zelfstandig aan het werken gaan, zodat de leerkracht tijd heeft leerlingen met leerproblemen te helpen;
- we volgen leerlingen nauwlettend in hun ontwikkeling door middel van observaties en toetsen in de klas en door ons leerlingvolgsysteem;
- hier maken we groepsoverzichten en groepsplannen van, zodat we de kinderen kunnen bieden waar ze behoefte aan hebben (hun onderwijsbehoefte). Een belangrijk groepsoverzicht is het pedagogisch groepsoverzicht. Hierin wordt beschreven welke manier van benaderen van de leerstof voor een leerling werkt en ook wat niet werkt.

Op deze manier willen we uw kind zo effectief mogelijk begeleiden.

5. De kwaliteit van onze school

5.1 Ieder kind is er één.

Kinderen ontwikkelen zich van nature. Zij zijn nieuwsgierig en willen steeds iets nieuws leren. Op school stimuleren we de kinderen en dagen we ze daartoe uit. Als de ontwikkeling wat minder vanzelfsprekend verloopt, bieden we hulp. De Prins Clauschool is klassikaal georganiseerd. De kinderen van dezelfde leeftijd zitten meestal in dezelfde groep. Wel wordt er veel rekening gehouden met het niveau van de leerlingen. De groepsleerkracht volgt de ontwikkeling van de kinderen nauwlettend.

Wij streven ernaar om de hoge kwaliteit van onze school te handhaven en zoveel mogelijk verder uit te breiden. Dit kan op verschillende manieren:

De ontwikkeling van uw kind wordt nauwlettend in de gaten gehouden en via toetsen met een landelijke normering in kaart gebracht. Waar stagnaties en/of haperingen, door welke oorzaak dan ook, optreden, wordt aanvullend en ondersteunend materiaal aangeboden. Binnen de groep wordt steeds vaker rekening gehouden met verschillen tussen leerlingen, zodat leerlingen, indien nodig, de stof op hun eigen manier en in eigen tempo kunnen verwerken.

Twee à drie keer per jaar worden op het gebied van lezen, zowel technisch als begrijpend lezen, spelling en rekenen methodeonafhankelijke toetsen afgenomen van CITO.

In de groepen 1 t/m 2 wordt d.m.v. observaties de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen gevolgd. Deze toetsen worden uitgegeven door PRAVOO.

De leerkrachten van de groepen 3 t/m 8 hanteren het programma Scol. Dat is het leerlingvolgsysteem voor sociaal-emotionele ontwikkeling. In de groepen 1 t/m 8 is een dyslexieprotocol ingevoerd. Met behulp van dit protocol kunnen we dyslexie in een vroeg stadium onderkennen en zijn we in de gelegenheid vroegtijdig maatregelen te nemen.

In groep 7 wordt aan het eind van het schooljaar de Entreetoets afgenomen. Deze toets geeft een beeld van de vorderingen van de leerlingen. Eventueel kan er nog aan geconstateerde achterstanden gewerkt worden.

De kinderen van groep 8 maken in april de Centrale Eindtoets Basisonderwijs. Deze toets is geen onderdeel meer van de toelatingsprocedure voor verschillende vormen van voortgezet onderwijs. Het advies van de directeur en de groepsleerkracht is doorslaggevend. Hij/zij heeft een goed inzicht in de mogelijkheden waarover een kind beschikt. Daarbij zijn niet alleen de vorderingen op school belangrijk, maar ook gegevens over:

- * belangstelling en interesse,
- * de zin in studeren,
- * de mogelijkheid om zelfstandig vraagstukken op te lossen,
- * de wil om zich ergens voor in te zetten.

Enkele onderdelen die getoetst worden zijn:

- * begrijpend lezen,
- * taal: spelling, taalgebruik, dictee,
- * rekenen: cijferen, hoofdrekenen, vraagstukjes,

- * informatieverwerking: omgaan met kaarten, grafieken etc.

De ouders van groep 8 worden d.m.v. een oudergesprek op de hoogte gebracht van de Eindtoets resultaten van hun kind. Bij verschil van mening tussen de ouders en de school bestaat de mogelijkheid tot het afnemen van een competentietoets.

5.2 Leerlingvolgsysteem

We houden zorgvuldig bij welke resultaten de kinderen behalen. Dat doen we dagelijks door de kinderen te observeren en het gemaakte werk na te kijken. Ook worden proefwerken, dictees en toetsen afgenomen na een afgerond geheel van een leerstofgebied. Meestal worden daarbij de methode gebonden toetsen gebruikt, met de daarbij behorende normeringen.

Daarnaast hanteren we een leerlingvolgsysteem, waarbij landelijk genormeerde toetsen horen.

Een leerlingvolgsysteem is een belangrijk hulpmiddel om de vorderingen van de leerlingen in beeld te brengen. Het moet gezien worden als een belangrijke aanvulling op de dagelijkse voortgangscontrole. Op systematische wijze worden de vorderingen van leerlingen in beeld gebracht.

Voor de school is het een instrument voor de bewaking van de kwaliteit van het onderwijs. Op de Prins Claus-school gebruiken we in de onderbouw een leerlingvolgsysteem om de observaties t.a.v. de ontwikkeling van de kinderen logisch en overzichtelijk in beeld te brengen. In de groepen 3 t/m 8 hebben we een leerlingvolgsysteem voor de vakken rekenen, spelling, technisch en begrijpend lezen. Bij leerlingvolgsystemen gaat het om het volgen van leerlingen, het regelmatig vaststellen van hun daadwerkelijke vooruitgang. We willen meten wat het verschil is in niveau aan het begin en aan het einde van een bepaalde periode. Het niveau is belangrijk, maar veel belangrijker is te weten of en in welke mate een leerling vooruit gaat (dus daadwerkelijk leert) Daarbij krijgen wij ook een vrij nauwkeurig beeld van de school als geheel.

Ook op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen worden gegevens, verkregen van leerkrachten én leerlingen zelf, in een leerlingvolgsysteem ondergebracht.

Alle gegevens worden in computerbestanden en leerlingendossiers opgeslagen. U als ouder kunt inzage krijgen in de gegevens van uw kind(eren)

5.3 Interne Begeleider

Het is de taak van de interne begeleider (IB-er) de leerkrachten behulpzaam te zijn bij de uitvoering van haar/zijn taak.

De IB-er bespreekt de resultaten van de toetsen met de groepsleerkracht, helpt bij het ontwikkelen en zoeken naar speciaal ortho-didactisch materiaal voor bepaalde leerlingen.

Soms is het even helpen bij het weer op gang brengen van gestagneerde ontwikkeling op leerling- en/of klassenniveau.

De IB-er draagt zorg voor de toets momenten, de toets verwerking en de uitwerking ervan richting leerkracht en het leerlingvolgsysteem.

Soms is het nodig om voor bepaalde leerlingen een handelingsplan op te stellen. Daarin staat wat er aan extra begeleiding gegeven moet worden. Dat kan nodig zijn, omdat het niet zo goed gaat, of omdat het juist heel erg goed gaat. De kinderen krijgen dan leerstof op hun eigen niveau aangeboden. Meestal voert de groepsleerkracht het handelingsplan zelf uit.

Op de Prins Clauschool hebben we een orthotheek. Daarin kan de leerkracht extra hulpmiddelen vinden om kinderen te helpen.

Soms is het nodig externe hulp in te roepen. Dit kan bij het samenwerkingsverband Betuws Passend Onderwijs. Wanneer dit voor een leerling noodzakelijk is, wordt u als ouder hier altijd van op de hoogte gesteld.

Soms lukt het een kind niet de gestelde doelen te halen. Dan kunnen we besluiten om het kind een groep over te laten doen. Een andere mogelijkheid is een verwijzing naar een speciale school voor basisonderwijs.

5.4 Meer- en hoogbegaafdheid

Vrij algemeen wordt gezegd, dat alleen leerlingen met (leer)problemen zorgkinderen zijn, maar wij verstaan onder zorgkinderen ook kinderen, die in hun leerprestaties (ver) boven het niveau van de groep, waarin ze zitten, functioneren. In *uitzonderlijke* gevallen kan besloten worden, dat deze kinderen een klas overslaan. Daarover zijn afspraken gemaakt, die voor de hele school gelden.

Kinderen, die het op school op een bepaald vakgebied (heel) goed doen, krijgen in de klas extra aandacht. Ze krijgen alleen de hoogst noodzakelijke stof aangeboden. Wanneer ze die snappen, krijgen ze extra stof: Verdieping en verrijking, die op hen is afgestemd.

Hierboven stond, dat in *uitzonderlijke* gevallen besloten kan worden, dat leerlingen een groep mogen overslaan, mogen 'versnellen'. Deskundigen proberen zo veel mogelijk te voorkomen, dat kinderen gaan versnellen. Op sociaal-emotioneel gebied ontstaan namelijk vaak problemen, omdat kinderen, die een groep hebben overgeslagen, een jaar jonger zijn dan hun klasgenoten.

Door deskundigen wordt op het gebied van hoogbegaafdheid gezegd, dat deze kinderen in de meeste gevallen in hun eigen groep en tussen hun eigen leeftijdsgenoten het beste af zijn. Het is wel zo dat er CPOB-breed een plusklas is voor hoogbegaafde leerlingen. (zie [§ 5.9](#))

Op de Prins Clauschool hebben we een Beleid Begaafdheid waarin informatie, routekaarten en afspraken ten aanzien van de begeleiding van begaafden te vinden is.

Uit het bovenstaande kunt u opmaken, dat we er voor alle kinderen willen zijn. Wij proberen uit alle kinderen het beste naar boven te halen, zodat ieder kind tot zijn recht kan komen.

5.5 Samenwerkingsverband primair onderwijs (BePO)

De schoolbesturen van het primair onderwijs in zes Betuwse gemeenten hebben hun krachten gebundeld onder het motto 'passend onderwijs voor elke leerling'. Gezamenlijk dragen zij in het samenwerkingsverband Betuws Passend Onderwijs (BePO) de verantwoordelijkheid voor goede onderwijsondersteuning voor elke leerling in de regio.

Deze bestuurlijke krachtenbundeling sluit aan bij landelijke ontwikkelingen: vanaf 1 augustus 2014 heeft elk schoolbestuur 'zorgplicht'.

Zorgplicht

Besturen zijn vanaf 1 augustus 2014 wettelijk verplicht alle kinderen passend onderwijs te bieden. Dit kan zijn:

- op de eigen school
- op een andere, beter passende school

Scholen doen nu al heel veel om kinderen die dat nodig hebben extra ondersteuning en aandacht te bieden. Door intensief samen te werken kunnen de scholen (nog) meer bieden dan nu. Schoolbesturen vullen elkaar aan en versterken met elkaar de kwaliteit van de onderwijsondersteuning voor de leerlingen.

De scholen in samenwerkingsverband Primair Onderwijs dragen gezamenlijk zorg voor de inrichting van één geheel van voorzieningen. De Prins Clausschool maakt deel uit van dit Samenwerkingsverband 'BePO' (Betuws Passend Onderwijs). Een duidelijk en informatief filmpje kunt u bekijken op youtube http://youtu.be/EzVQGDUP-Y_.

Plusondersteuning/plusarrangement

Ons samenwerkingsverband BePo zet op alle basisscholen een plusteam in.

Zo'n plusteam bestaat uit:

- schoolconsulenten Passend Onderwijs
- themaspecialisten

Zij hebben extra expertise om intern begeleiders en leerkrachten te helpen, zodat de school in staat is om waar nodig extra ondersteuning aan het kind op de basisschool te bieden.

Wanneer een kind extra ondersteuning nodig heeft, die de basisondersteuning van de school overstijgt, kan de basisschool een aanvraag doen voor middelen van BePO (een plusarrangement). De basisschool stelt voorafgaand hieraan in overleg met ouders en deskundigen een ontwikkelingsperspectief op voor minimaal een half schooljaar. In de loop van het schooljaar dit veranderen. Houd hiervoor de site van BePO in de gaten.

Ontwikkelingsperspectief

De basisschool stelt aan de hand van de schoolgegevens, informatie van deskundigen en ouders een ontwikkelingsperspectief op. Voordat het definitieve ontwikkelingsperspectief wordt vastgesteld, heeft de basisschool een 'op overeenstemming gericht overleg' met de ouders. In samenspraak met school bekijkt BePo wat het beste onderwijsprogramma en de beste onderwijsplek is voor het kind. Hierin staan de doelen die het kind verwacht wordt te behalen en het biedt handvatten waarmee de leerkracht het onderwijs kan afstemmen op de onderwijsbehoefte van het kind. Bovendien laat het zien naar welk vervolgonderwijs de school, samen met het kind en diens ouders, toe werkt. Een ontwikkelingsperspectief wordt regelmatig geëvalueerd, bijgesteld en besproken met ouders.

Als u meer informatie zoekt over de plusondersteuning kunt u dat vinden op www.swvbepo.nl. Heel soms gebeurt het dat ouders het niet eens zijn met de visie van de basisschool of het samenwerkingsverband. Indien er geen overeenstemming tussen school en ouders of tussen ouders en BePo wordt bereikt, bestaat er een klachtenprocedure. Meer informatie hierover is te vinden op www.swvbepo.nl/ondersteuningsplan.

Speciale ondersteuning buiten de school

Kinderen die dusdanige onderwijsbehoeften hebben dat leren en ontwikkelen (tijdelijk) alleen in een gespecialiseerde omgeving kan plaatsvinden, komen in aanmerking voor speciale ondersteuning.

Het samenwerkingsverband Betuws Passend Onderwijs (BePo) beschikt over:

- 2 speciaal basisscholen (SBO)
- 3 scholen voor speciaal onderwijs (SO)

5.6 Kerndoelen en methodevernieuwing

De afgelopen schooljaren hebben we alle methoden in overeenstemming gebracht met de kerndoelen. Dit zijn doelen, die door het ministerie van OC&W zijn opgesteld en waaraan de scholen moeten voldoen.

In het onderwijsbeleidsplan van de school staat welke beleidsterreinen en methoden jaarlijks worden aangepakt. Wij willen alle kinderen tot hun recht laten komen en in hun onderwijsbehoefte kunnen voorzien. Daarvoor is het nodig, dat de leerkrachten nog beter hun groep en de individuele behoefte van de kinderen in kaart kunnen brengen. Wij willen daarmee bereiken, dat wij nog beter kunnen inspelen op de behoefte van een kind (passend onderwijs).

In dit schooljaar zal er uitgebreid aandacht zijn voor het pedagogisch didactisch differentiëren in alle groepen. Ook gaan we ons bezig houden met het zoeken en implementeren van een methode voor de kleuters. Het beleid 'Meer- en hoogbegaafdheid' en het aanbod aan deze leerlingen wordt verdergaand uitgevoerd en verdiept.

5.7 Nascholing

Onze leerkrachten zorgen er jaarlijks voor dat hun kennis en vaardigheden op peil blijven. Het onderwijs is voortdurend in beweging. Wij willen uw kind optimaal kunnen begeleiden. Daarom zijn er voor de leerkrachten regelmatig studiedagen en nascholingscursussen.

Leesproblemen zijn een belangrijke oorzaak van leerproblemen. De leerkrachten van de groepen 1 t/m 8 zijn daarom geschoold in het beter leren omgaan met kinderen met dyslexie.

Leerlingen zijn verschillend. Daarom moet er zorg gegeven worden aan leerlingen en rekening gehouden worden met verschillen tussen hen. Het gaat dan om zowel leerlingen, die problemen ondervinden bij het volgen van het leerproces, als om leerlingen, die heel goed presteren. Komend schooljaar gaan we nadenken over het verder digitaliseren van het onderwijs door het inzetten van Chromebooks en over het eventueel invoeren van Engels in alle groepen. Ook assessment gesprekken in het kader van IPC worden verder ontwikkeld.

Scholen moeten meer leerlingen kunnen opvangen dan vroeger. Dit vraagt veel van het organisatievermogen van de leerkrachten. Het klassenmanagement van de leerkrachten is daarom een voortdurend punt van aandacht. Het ontwikkelen van de zelfstandigheid van leerlingen is daarbij erg belangrijk.

Het is belangrijk dat leerlingen veilig naar onze school kunnen gaan en dat er in geval van calamiteiten op een goede en adequate manier gereageerd wordt. Daartoe zijn 5 leerkrachten opgeleid voor het certificaat Bedrijfshulpverlening. Zij zullen dit schooljaar de herhalingscursus volgen.

5.8 Resultaten van het onderwijs

Alle leerlingen van groep 8 moeten een eindtoets maken. Wij hebben gekozen voor de door de overheid beschikbaar gestelde eindtoets, de Centrale Eindtoets. Deze toets kan digitaal adaptief afgenomen worden. Publicatie van de resultaten van een school moeten altijd genuanceerd gebeuren. De uitkomst is namelijk voor een groot gedeelte afhankelijk van de sociale achtergrond van de schoolbevolking. Daarnaast heeft het onderwijskundig schoolbeleid grote invloed op het eindresultaat en met name, of een school de gelegenheid heeft gehad enige tijd te kunnen bouwen aan een goede onderwijskundige lijn.

De inspectie meet de resultaten af aan de resultaten van de CITO-eindtoets.

Op de Prins Clauschool zijn we een tijd geleden begonnen met het ontwikkelen van een onderwijskundige lijn, gebaseerd op zorg voor leerlingen, in een pedagogisch klimaat, dat kinderen, ouders en leerkrachten aanspreekt.

De leerlingen van de Prins Clauschool haalden in 2019 een gemiddelde schoolscore van 537,9.

Wat zijn de normen van de inspectie?

Die zijn per school verschillend. De inspectie wil graag weten of het onderwijs op de scholen in Nederland goed is. Je kunt niet zomaar alle scholen over één kam scheren, omdat elke school een andere populatie heeft. De inspectie voor het onderwijs heeft daar een tabel met normen voor gemaakt, waarbij zij rekening houdt met de populatie van de verschillende scholen.

Als Prins Clauschool moeten wij minimaal een standaardscore halen van 533,8. Dat is de ondergrens. Halen we dat, dan zegt de inspectie voor het onderwijs: “De eindresultaten van de school zijn voldoende.”

De inspectie voor het onderwijs heeft ook een bovengrens bepaald voor de school. Die bovengrens is gelegd op 538. Haal je dat als school of hoger, dan zegt de inspectie voor het onderwijs: “De eindresultaten van de school zijn goed.”

Wij hebben dus met 537,9 voldoende gescoord. Hiermee horen we bij de 30% best scorende scholen in ons land. De scores kwamen overeen met de verwachtingen, die wij van de kinderen hadden. Zo lang de kinderen bij ons op school zitten, volgen wij hen d.m.v. ons leerlingenvolgsysteem. Zie daarvoor ook §5.2. Wij weten wat de leerlingen al of niet in hun mars hebben. Wij weten bij benadering dus ook wat voor een Eindscore we van de kinderen kunnen verwachten. We zijn er trots op dat alle leerlingen geplaatst konden worden op het Voortgezet Onderwijs conform het door ons gegeven schooladvies.

Al met al mogen we dus concluderen, dat het onderwijskundig systeem op de Prins Clauschool werkt. Het oordeel van de onderwijsinspectie over de Prins Clauschool is, na het laatste inspectiebezoek, ook positief. U kunt dat lezen op de ‘schoolwijzer’ van www.onderwijsinspectie.nl.

5.9 Plusklassen

De 18 CPOB-scholen hebben gezamenlijk een "Plusklas-faciliteit" gerealiseerd voor kinderen die een grotere uitdaging aankunnen. Al enkele jaren zijn er Plusklasgroepen, voor onder-, midden- en bovenbouwgroepen in Culemborg, Geldermalsen en in Tiel (ondergebracht op de Prins Mauritschool Passewaaij).

De Plusklas is een kwalitatief goede aanvulling op de diverse activiteiten die scholen zelf al ondernemen om kinderen extra uit te dagen in hun ontwikkeling en leerproces. Om ouders en andere belangstellenden daarover goed te informeren is een Plusklasfolder ontwikkeld die nadere informatie verstrekt. Deze is te verkrijgen bij de directie.

6. Wat leren kinderen op school?

Dit hoofdstuk van de schoolgids beschrijft datgene wat een kind bij ons op school leert. Want al houden we bij ons onderwijs rekening met de actualiteit, de leerstof ligt voor een belangrijk deel vast in de (moderne) methoden die we gebruiken.

De Prins Clausschool is een school waar leren centraal staat en waar leren ook nog plezierig is. In de wet primair onderwijs staat welke vakken de kinderen moeten leren. Bij elk vak zijn kerndoelen aangegeven. Wij hebben bij de kerndoelen heel zorgvuldig een methode gekozen, waarin in ieder geval de verplichte leerstof is opgenomen.

De bouwstenen van onze school zijn:

- De leerkracht: het belangrijkste en krachtigste onderwijsinstrument. Hij/zij heeft een positieve kijk op het leveren van prestaties in kwalitatieve zin. Het willen presteren is één van de wezenlijke eigenschappen van kinderen, hetgeen gestimuleerd moet worden. De leerkrachten zijn professionals, zij ervaren het onderwijzen van leerlingen als een uitdaging.
- De organisatie: het onderwijs is zo georganiseerd, dat elke leerling zich kan ontwikkelen en dat hij/zij leert met anderen samen te werken. Ieder kind is anders. We gaan uit van het principe, dat:

ieder kind uniek is met een eigen aanleg. Dit betekent dat kinderen soms de gelegenheid moeten krijgen om in hun eigen tempo en met hun eigen programma hun eigen mogelijkheden te ontplooiën.

We houden rekening met de diverse ontwikkelingsfasen die kinderen van 4 tot 12 jaar doormaken. De kleuters stellen andere eisen en vereisen een andere aanpak dan de kinderen van de hoogste groepen. Kinderen moeten leren door zelf te proberen. Dit betekent niet alleen vraagstukjes oplossen, maar problemen herkennen en verschillende oplossingsmethoden hanteren. Het gaat niet alleen om de ontwikkeling van het verstand, maar ook de creatieve, lichamelijke, sociale en emotionele ontwikkeling is belangrijk.

De kinderen in groep 1 t/m 8 hebben recht op minimaal 7520 uren lessen. Onze school voldoet altijd aan deze verplichting.

6.1 Groep 1 en 2

De aanpak in groep 1 en 2 verschilt van die in de andere groepen. Ook de inrichting van de lokalen en de manier van werken is anders. Het werken in groep 1 en 2 gebeurt vanuit de kring. In de kring begint de schooldag en hier keren de kinderen ook steeds terug. Daarnaast wordt gespeeld en gewerkt aan tafels, in de hoeken, in de speelzaal en op het schoolplein. De Prins Clausschool heeft homogene kleutergroepen. In groep 1 (4/5 jarigen) ligt de nadruk op het wennen aan het naar school gaan. Er is veel aandacht voor gewoontevorming en regelmaat. Leren gebeurt vooral door spelen. Het spelend leren gaat in groep 2 (5/6 jarigen) door, maar hier heeft de leerkracht een meer sturende rol.

De meeste vakken komen in samenhang aan de orde aan de hand van de methode Kleuterplein. (bv. De jaargetijden, het fruitcorso, Sinterklaas). Het zogenaamde thematisch leren.

Er worden verschillende leer- en vormingsgebieden onderscheiden, maar in de praktijk is dit onderscheid niet altijd merkbaar.

Wie speelt in de huishoek is ook bezig met taalontwikkeling, wie speelt met een lotto leert ook getallen of kleuren en wie op een vel papier de golven van de zee tekent is bezig met voorbereidend schrijven. Er is veel aandacht voor taalvorming, omdat dit de basis is voor heel veel ander leren.

Aspecten voor taalontwikkeling, voorbereidend rekenen, wereldoriëntatie, etc. worden op een speelse manier aangeboden.

Veel kinderen zitten 2 ½ jaar of soms 3 jaar in een kleutergroep. Dit is afhankelijk van hun leeftijd en ontwikkelingsniveau.

In groep 2 worden speelse activiteiten aangeboden die voorbereiden op het leren lezen, rekenen en schrijven in groep 3. We zorgen ervoor dat de kinderen nog zoveel mogelijk kleuter mogen zijn.

We vinden het belangrijk dat een kind lang genoeg in een kleutergroep zit om succesvol groep 3 te doorlopen. Dit lukt pas als een kind hier aan toe is, als het kind voldoende gerijpt is. We zien een kind liever een jaar langer in groep 2, dan jarenlang op de tenen de school doorlopen.

6.2 Groep 3 t/m 8

Het "spelend" leren maakt langzaam plaats voor het "echte" leren. Dat vergt veel energie van kinderen. Daarom wordt er in groep 3 nog regelmatig buiten gespeeld.

6.2.1 Godsdienstige vorming

Elke schooldag begint en eindigt met gebed en/of een lied. Enkele keren per week wordt er een Bijbelverhaal verteld. Zo mogelijk wordt er een link gelegd met de actualiteit. Vanaf groep 4 gebruiken we de methode "Kind op Maandag".

Dagelijks brengen we onderwerpen ter sprake die het wereldbeeld van het kind vormen. Daarbij komt een aantal belangrijke aspecten naar voren: mensen verdienen waardering en respect, mensen zijn geboren om in vrijheid te leven, mensen mogen steunen bij God.

6.2.2 Rekenen en Wiskunde

De Prins Clauschool gebruikt de methode "Wereld in Getallen". Uit onderzoek is gebleken dat kinderen die leren rekenen met "Wereld in Getallen" goed scoren. Om de 4 weken wordt getoetst wat de kinderen hebben geleerd. Aan de hand van de resultaten hiervan wordt er herhalings- en verrijkingsstof aangeboden.

Twee maal per jaar wordt er een methodeonafhankelijke toets afgenomen om te controleren of kinderen voldoende vorderingen maken. Per week wordt per groep tussen de 4 en 5 uur rekenonderwijs gegeven.

6.2.3 Nederlandse taal/taalactiviteiten

Op onze school werken we met de methode "Staal", een nieuwe methode. Het taalonderwijs is veelomvattend. De woordenschat wordt uitgebreid, veel aandacht wordt besteed aan het verwoorden van ideeën, spelling en luisteren naar anderen. Naast schriftelijk taalwerk leren de kinderen ook verhalen schrijven en het houden van boekbesprekingen en spreekbeurten. Daarnaast wordt gewerkt aan creatief taalgebruik.

In de groepen 3 t/m 8 kent de taalmethode zijn eigen methode gebonden toetsen op het gebied van taalverwerving en spelling.

Iedere week wordt er een dictee afgenomen om de spellingvorderingen van de leerlingen te volgen. Iedere 3 weken is er een toets op het gebied van de taalverwerving.

Aan de hand van bovengenoemde toetsen wordt bepaald, wie er verrijkingsstof mag gaan maken en wie nog wat herhaling nodig heeft. Twee maal per jaar worden in groep 3 t/m 8 de spellingresultaten getoetst middels de methodeonafhankelijke toets van CITO. Op basis van die gegevens worden er, indien nodig, handelingsplannen gemaakt.

6.2.4 Lezen/leesactiviteiten

In groep 3 wordt gestart met het leren lezen van letters en woorden. Er wordt gewerkt met de methode "Lijn 3". Na dit aanvankelijk lezen wordt het technisch lezen verder voortgezet met de methode "Atlantis."

In de hogere leerjaren komt de nadruk steeds meer te liggen op het begrijpend en later ook op het studerend lezen. Daarvoor hanteren wij de methode "Atlantis" en de hulpboeken van CITO.

Lezen is een manier om kennis tot ons te nemen, een manier om kennis op te doen over andere meningen en culturen en tevens dient het als ontspanning.

Het is belangrijk dat kinderen goed leren lezen en vooral plezier hebben in het lezen van een boek.

Op school wordt er veel aandacht besteed aan het leren lezen. Thuis kinderen stimuleren een boek te lezen zorgt mede voor het goed onder de knie krijgen van de belangrijkste activiteit van de basisschool: het leren lezen. Kinderen voorlezen is een zeer goede bijdrage om tot een goede leesontwikkeling te komen.

Minimaal twee keer per jaar wordt het leesniveau van de leerlingen vastgesteld. Dit niveau wordt bepaald m.b.v. de nieuwe AVI-toets. Leerlingen met een te laag leesniveau krijgen speciale leesbegeleiding.

Om het lezen van de kinderen te stimuleren heeft de school een eigen bibliotheek. De leerlingen kunnen hier boeken lenen. Omdat lezen goed is voor de verrijking van de woordenschat wordt er vanaf groep 3 elke dag een kwartier gelezen. Ook komt de leesmediacoach om de 6 weken langs. Zij gaat dan als "vliegensvlugge verteller" de groepen langs om kinderboeken te promoten. Onze ervaring is dat de kinderen hierdoor enthousiast worden om boeken te lezen.

6.2.5 Schrijven

De kinderen leren schrijven met de methode "Klinkers". In groep 1 en 2 wordt begonnen met het schrijven van de schrijfpatronen. In groep 3 worden de verschillende letters en hun verbindingen aangeleerd, waarna in groep 4 de hoofdletters worden geleerd.

Vanaf groep 4 schrijven alle kinderen met een vulpen die op school te bestellen is.

6.2.6 Wereldoriëntatie/IPC

Op veel momenten wordt er gesproken over de wereld om ons heen en brengen we kinderen kennis bij over het heden en verleden van de aarde. De volgende vakgebieden vallen onder de noemer wereldoriëntatie: aardrijkskunde, biologie, geschiedenis, natuurkunde, verkeer, sociale redzaamheid. Soms gebeurt dit in aparte vakken aan de hand van methoden, maar vaak ook door middel van groepsgesprekken, spreekbeurten, schooltelevisie, werkstukjes etc. Doordat wij werken met IPC wordt hier veel aandacht aan besteed en zijn de onderdelen met elkaar verbonden/verweven.

IPC staat voor International Primary Curriculum en is gericht op projecten, waarin leerdoelen en 21th century skills centraal staan. Binnen een unit (thema) is er sprake van een vaste opbouw:

- Start: een pakkende start zorgt ervoor dat de kinderen enthousiast raken aan het begin van een nieuw project
- Kennisooft: samen met de kinderen, achterhalen we wat we al weten over het nieuwe onderwerp.
- Big Picture: tijdens de uitlegfase worden de doelen gepresenteerd. Naast deze doelen, worden door de kinderen zelf ook doelen aangedragen (wat wil ik leren?)
- Vakgebieden: de unit wordt doorlopen middels opdrachten uit diverse vakgebieden. Samen vormt dit 1 geheel; de kinderen zien samenhangen.
- Afsluiting: aan het einde van een unit blijkt de leerkracht samen met de leerlingen terug en wordt er een afsluiting georganiseerd.

De kracht van IPC

IPC zorgt ervoor dat kinderen werken aan de 21th century skills. Social media, laptops, smartphones: alles is tegenwoordig snel en dus ook snel verouderd. Zo ook kennis. Vandaar dat bij IPC voornamelijk vaardigheden centraal staan; samenwerken, opzoeken, presenteren, feedback ontvangen, reflecteren, enzovoorts. De doelen waaraan gewerkt wordt tijdens een unit zijn in te delen in drie categorieën:

- Kennisdoelen: parate kennis die up-to-date is
- Vaardigheidsdoelen: deze vormen onderdeel van het assessmentprogramma van IPC
- Inzichtsdoelen: persoonlijke leerdoelen (wat wil ik leren?)

De persoonlijke leerdoelen zijn onder te verdelen in 8 categorieën:

- Onderzoek
- Aanpassingsvermogen
- Veerkracht
- Moraliteit
- Communicatie
- Zorgzaamheid
- Samenwerking
- Respect

De kracht van IPC is, dat een unit niet alleen leerkrachtgericht is, maar dat kinderen zelfontdekkend leren en dat ze daardoor zichzelf beter leren kennen.

Leerkracht als coach

De leerkracht is tijdens de unit vooral coachend bezig met de kinderen. Na de opdracht, gaan de kinderen uit-een en stimuleert de leerkracht om een zichzelf verder te ontwikkelen. Daardoor is IPC erg gedifferentieerd en sluit het goed aan bij elk kind.

Assessmentprogramma

Tijdens de diverse units, vinden er assessmentgesprekken plaats met de kinderen. Hier worden de vaardigheidsdoelen voor gebruikt. Een kind kijkt samen met de leerkracht naar het desbetreffende doel en bepaalt waar het nu staat (aanvangs-, ontwikkelings- of beheersingsfase) en kijkt samen met de leerkracht, wat het nodig heeft om verder te gaan.

Meer informatie kunt u vinden op: www.ipc-nederland.nl

Naast bovenstaande methode IPC wordt er bij dit kennisgebied gebruik gemaakt van de volgende methoden:

Verkeer	Op voeten en fietsen Jeugdverkeerskrant Praktische verkeerslessen 3x per jaar (School op SeeF)	groep 5 en 6 groep 7 en 8 groep 1-8
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Kinderen en .... hun sociale talenten	groep 1 t/m 8

De kinderen van groep 7 krijgen de mogelijkheid aan een verkeersexamen deel te nemen. Deze bestaat uit 2 onderdelen. Eerst een theoretisch examen. Dit wordt in groepsverband afgenomen. Het 2^e gedeelte is een praktisch verkeersexamen op de fiets.

De route hiervoor wordt uitgezet door de politie en VVN. Op verschillende plaatsen staan ouders en medewerkers van VVN om te controleren.

Nadat dit examen met succes is afgelegd, worden de diploma's op school uitgereikt.

6.2.7 Creatieve vakken (kunst en cultuur)

De Prins Clauschool helpt kinderen bij het ontwikkelen van hun creativiteit door hen te stimuleren zelf oplossingen te zoeken, van gewoontes af te wijken, nieuwe regels te vinden. Het durven vragen stellen, oplossingen bedenken, zich verplaatsen in personen uit andere tijden of plaatsen bevordert de ontwikkeling van de creativiteit. Creatief kunnen omgaan met kennis, het kunnen volgen en in gang zetten van veranderingen zijn kenmerken van creatief gedrag.

Ontwikkelen van creativiteit speelt een rol bij: het bespreken van en oplossen van problemen tussen leerlingen; het zoeken naar meerdere oplossingsmethoden bij rekenen; het schrijven van een brief, het vervaardigen van een werkstuk; tekenen; handvaardigheid; spel.

Tekenen, handvaardigheid, muziek, dansante vorming en dramatische expressie zijn de specifiek creatieve vakken.

We willen op school de kinderen kennis laten maken met alle domeinen van kunst en cultuur. Dat hebben we als volgt vormgegeven:

- ❖ *muziek*: MIK groep 3-6 (zie [MIK](#))
- ❖ *IPC*: Tijdens de lessen IPC komen de diverse creatieve domeinen eveneens aan de orde bij de uitwerking van de diverse milestones.
- ❖ *theater bezoek*: groep 3, 5 en 7 gaan jaarlijks naar de Agnietenhof om een theatervoorstelling te bekijken.

6.2.8 Zintuiglijke/Lichamelijke Ontwikkeling

Zintuiglijke/lichamelijke oefening komt tegemoet aan de bewegingsdrang van kinderen. Hier wordt aandacht aan besteed tijdens de lessen lichamelijke ontwikkeling en de gymnastieklessen. Deze bewegingslessen kenmerken zich als “open leersituatie”. Kinderen voeren verschillende bewegingsvormen uit. In de onderbouw (groep 1 en 2) krijgt de open leersituatie vaak een thematische invulling. De kinderen van groep 1 en 2 hebben bij mooi weer lichamelijke ontwikkeling buiten op het plein. Bij slecht weer wordt gebruik gemaakt van het eigen speellokaal. De kinderen hebben hier gymschoentjes voor nodig (zonder veters). Deze gymschoentjes kunnen, in de gele schooltas, aan de kapstokken in de gang gehangen worden (graag alles voorzien van naam). De gymlessen van groep 3 t/m 8 worden gegeven door een vakleerkracht en/of de groepsleerkracht. De gymlessen zijn erop gericht dat de leerlingen kennis, inzicht en vaardigheden verwerven die nodig zijn om op ver-

antwoorde wijze deel te nemen aan de bewegingscultuur. Ook wordt een positieve houding ontwikkeld, dan wel behouden, met betrekking tot deelname aan deze bewegingscultuur. De gymlessen voor groep 3 t/m 8 worden alle gegeven in de gymnastiekzaal Rauwenhof. De kinderen hebben hier een gypakje of gymbroek en gym-, ballet- of sportschoenen (die echter nooit op straat gedragen mogen worden) voor nodig.

6.2.9 Zwemmen

De zwemlessen vinden plaats in het zwembad Groenendaal Plus. De zwemlessen worden gegeven door zweminstructeurs en zweminstructrices. Kinderen, die minimaal het A-diploma hebben, doen in blokken van 5 weken verschillende wateractiviteiten: reddingszwemmen, wedstrijdzwemmen, waterpolo, waterfun, e.d.

Diploma A, B en C vervallen. Om die te halen moet particulier les worden genomen.

De groepen 3-6 hebben dit jaar zwemles. Zij zullen in het tweede deel van het schooljaar +/- 5 zwemlessen krijgen volgens het programma Swim to Play.

6.2.10 Engels

In groep 7 beginnen we met het vak Engels. De woordenschat wordt uitgebreid aan de hand van allerlei onderwerpen.

We luisteren naar Engelstalige verhaaltjes, zingen Engelstalige liedjes of doen spelletjes in het Engels. Zo komen we in 2 jaar tijd tot een niveau waarop we ons verstaanbaar kunnen maken. Dit alles gebeurt met behulp van de methode "Real English".

6.2.11 MIK (Muziek In de Klas)

Mik is een samenwerkingsverband tussen de Prins Clauschool en Zinder Educatie (voorheen De Plantage). Wij vinden dat alle kinderen kennis moeten maken met de verschillende domeinen van kunst en cultuur. Muziek is daar één van. Door deze samenwerking kunnen wij de kinderen kwalitatief goede en hoogstaande lessen geven, waarbij verschillende disciplines (muziek maken, luisteren, lezen, beleven) aan bod komen.

Mik krijgt dit schooljaar opnieuw een vervolg. Groep 3 en 4 krijgen om de week van Susanne Velberg, docent van Zinder, lessen algemene muzikale vorming (AMV). De andere week zal de groepsleerkracht deze les herhalen. Aan het einde van het schooljaar maakt groep 4 kennis met een aantal instrumenten.

Groep 5 zal dit jaar ± 25 muzieklessen krijgen van docenten van Zinder. De leerlingen leren onder andere spelen op de volgende instrumenten: hobo, viool, piano, saz, dwarsfluit, gitaar, trompet, klarinet. Er worden drie instrumenten per blok aangeboden en aan het einde van elk blok zit een presentatie. Niet elk instrument zal door alle kinderen worden bespeeld.

Groep 6 zal dit jaar ± 25 muzieklessen krijgen van docenten van Zinder. Zij spelen al die lessen op hetzelfde instrument. Aan het eind van deze lessenserie geven zij een slotconcert, waarvoor deelname verplicht is.

Dit schooljaar krijgen ook de groepen 7 en 8 een vijftal muzieklessen als van Zinder Educatie.

6.2.12 Computers

Op onze school is een aantal computers aanwezig. Deze computers zijn aangesloten op een netwerk. De computers worden in alle groepen en bij diverse vakgebieden gebruikt. Alle leerlingen werken en leren omgaan met de computer. Via het netwerk zijn alle computers op internet aangesloten.

Er zijn op onze school twee "ICT-ers" (Informatie- en Communicatie Technologie) aangesteld, die het computergebruik organiseren en in overleg zorg dragen voor de juiste programma's. Zij zorgen ook voor de inhoudelijke ontwikkeling van ICT. Wesley Pot en Wessel Keizer zijn de ICT-ers op de Prins Clausschool.

In alle lokalen zijn Smartboards geïnstalleerd. Verder beschikt de Prins Clausschool over een computer lokaal. De smartboards geven het onderwijs nieuwe mogelijkheden.

We zijn gestart met het invoeren van Chromebooks voor alle leerlingen. Dat doen we geleidelijk.

6.2.13 Huiswerk

Huiswerk is een onderdeel van het leren en daarmee van het onderwijs op onze school. Wij geven dan ook huiswerk mee aan sommige klassen.

De motivatie om huiswerk mee te geven: Kinderen doen via leerwerk parate kennis op. Het geheugen krijgt daarbij een extra stimulans – er wordt nl. getraind om te onthouden – en door bekendheid met het fenomeen huiswerk zal de overgang naar het voortgezet onderwijs wellicht soepeler verlopen. Huiswerk wordt mogelijk vanaf groep 4 meegegeven, oplopend in moeilijkheidsgraad en frequentie en wordt als volgt verdeeld over de leerjaren:

- Groep 4 - Vanaf januari 1x per week, na de voorjaarsvakantie 2x in de week
- Groep 5 - 2 keer per week
- Groep 6 - 3 keer per week
- Groep 7 - 4 keer per week
- Groep 8 - elke dag

Opmerkingen:

- Huiswerk wordt niet altijd vanaf het begin van het schooljaar meegegeven.
- Vanaf groep 6 hangt er een Whiteboard in de klas waar al het huiswerk wordt opgeschreven. U kunt het huiswerk vinden binnen Social Schools.
- Vanaf groep 6 is het handig dat de leerlingen een eenvoudige agenda hebben om hun huiswerk in op te schrijven.
- De stof, waarover huiswerk wordt meegegeven, is (normaal gesproken) op school behandeld en wordt door de leerlingen begrepen.
- Er worden niet meer dan 2 proefwerken per week opgegeven.
- Groep 8 krijgt huiswerk mee o.a. vanwege de huiswerktraining.

We gaan er tevens van uit, dat de kinderen een stevige tas bij zich hebben om het huiswerk in mee te nemen. Het huiswerk in groep 8 wordt dus ook gegeven vanwege de gewenningsfunctie voor het voortgezet onderwijs. Toch vinden we, dat we met basisschoolleerlingen te maken hebben en dat zij behoefte hebben aan spel om zich goed te kunnen ontwikkelen. Reacties uit het voortgezet onderwijs over huiswerk geven aan, dat we niet te veel, maar beslist niet te weinig huiswerk geven.

Als een leerling door slordig gebruik of nalatigheid een boek o.i.d. stukmaakt of kwijtraakt, vragen wij als school een evenredige vergoeding van de ouders.

7. Activiteiten van de school.

7.1 Vieringen

Vanwege de christelijke identiteit van onze school besteden wij veel aandacht aan het Kerst- en Paasfeest. Het ene jaar vieren we Kerst in de kerk met alle leerlingen, ouders en familieleden; het Paasfeest wordt datzelfde jaar op school in de eigen groep gevierd. Het jaar daarop doen we het net andersom. We verwachten van alle leerlingen dat zij aanwezig zijn bij deze vieringen.

7.2 Samen voor de Ander (SAVA)

Omdat we er groot belang aan hechten dat onze leerlingen leren dat we enerzijds door goede doelen geldelijk te steunen andere mensen helpen maar anderzijds ook daadwerkelijk hulp kunnen bieden aan mensen in onze omgeving.

Daarom hebben we ervoor gekozen om door het jaar heen aan bepaalde acties mee te doen zoals bijv. Jantje Beton, Schoenmaatjes en nog een nader te bepalen actie.

Ook zullen de leerlingen daadwerkelijk hulp gaan bieden aan de bewoners van Vrijthof.

Elke maand zal een klas een middag een activiteit verzorgen in Vrijthof, te denken valt aan voorlezen, spelletjes doen, zingen, dansen enz.

7.3 Festiviteiten

Ter gelegenheid van de Kinderboekenweek is er elk jaar een festiviteit rond het landelijk gekozen thema.

7.4 Sport- en spelactiviteiten.

Jaarlijks doet onze school mee aan diverse sportactiviteiten buiten de schooltijden: slagbal (groep 7 onder schooltijd vr. mi.), korfballen, voetballen, schaken. U bent altijd van harte welkom langs de lijn om uw kinderen aan te moedigen tijdens deze activiteiten. De data van deze evenementen vindt u in de nieuwsbrief. Tijdens de Koningspelen organiseren we een sportmiddag voor alle groepen. Ook van de laatste schooldag wordt iets feestelijks gemaakt.

Voor groep 8 is er aan het eind van het schooljaar het hoogtepunt van de basisschoolperiode: de afscheidsmuzical.

7.5 Vrijwillige bijdrage schoolreis/kamp/excursies

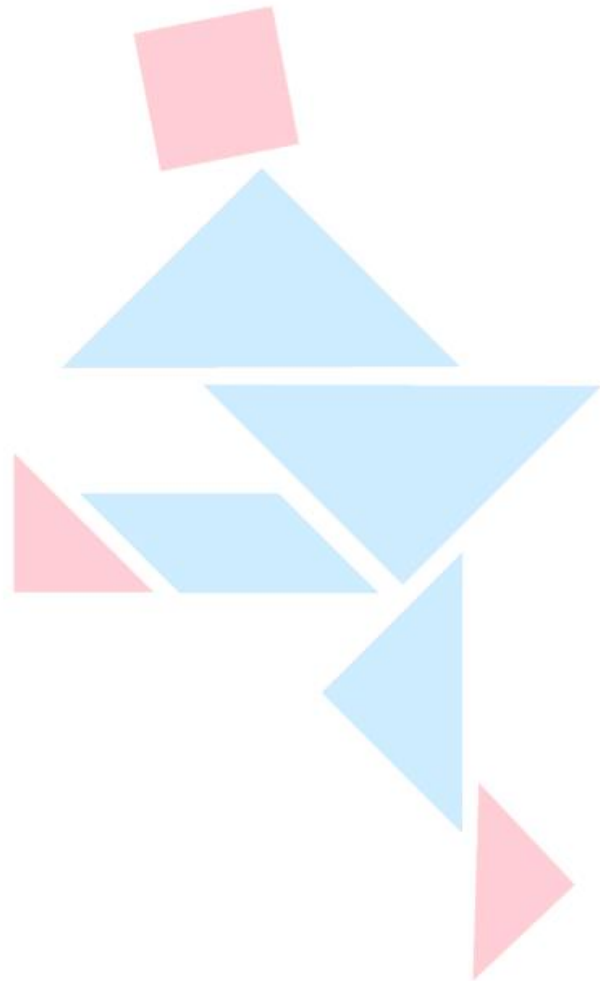
We organiseren ieder jaar voor de groepen 1 t/m 7 een schoolreis.

De prijzen van de schoolreizen zijn de laatste jaren, met name door de hoge vervoerskosten, sterk gestegen. Na een ouderaadpleging is gebleken, dat de ouders toch ieder jaar een schoolreisje willen en dat men een prijs van € 25, - tot € 30, - reëel vindt. De data van de schoolreisjes staan op de kalender, elders in deze schoolgids. De bestemming en de kosten van de schoolreisjes worden in het voorjaar bekend gemaakt.

Groep 8 gaat aan het begin van schooljaar op schoolkamp. De bestemming is Kampeerboerderij de Boersberg te Doorwerth. De data van het kamp staan in de jaarkalender.

Het schoolkamp kost € 65,- per persoon. Dit bedrag kan gestort worden op bankrekeningnummer NL 28 RABO 0387627847 (t.n.v. de Prins Clausschool Ouderraad), onder vermelding van kampgeld en de naam van het kind. Het is ook mogelijk dat de leerkracht van de groep van uw kind een excursie naar aanleiding van bijvoorbeeld een klassenproject organiseert. Hiervan wordt u tijdig op de hoogte gesteld.

8. Wikken en Wegen

We houden zorgvuldig bij, welke resultaten we behalen. Dit zijn resultaten van onderwijskundige, pedagogische en school organisatorische opvattingen. De Prins Claussschool werkt met een leerlingvolgsysteem voor alle leerlingen. Hierin worden de resultaten van de toetsen verwerkt. Het is de enige manier om op objectieve wijze de leerresultaten te meten en af te zetten tegen een norm. Onze norm is het landelijk gemiddelde.

Door in het onderwijs te differentiëren scoren kinderen boven en onder deze norm. De resultaten worden besproken met de groepsleerkracht en de Interne Begeleider. Ons streven is er niet op gericht alle kinderen op of boven het landelijk gemiddelde te krijgen. Wij stellen de ontwikkeling van het kind centraal en willen omgaan met verschillen tussen leerlingen.

Na groep 8 gaan de kinderen naar het voortgezet onderwijs. De soort scholen, waarnaar de kinderen gaan en het aantal leerlingen per school, zijn gegevens, die iets zouden kunnen zeggen over de kwaliteit van onze school. Hier zijn we voorzichtig mee. Het percentage leerlingen dat naar de diverse vormen van voortgezet onderwijs gaat, wisselt van jaar tot jaar. Het is afhankelijk van de samenstelling van de groep. De schoolkeuze voortgezet onderwijs is afhankelijk van: de capaciteiten van het kind, de eigen keuze, de thuissituatie en het advies van de basisschool.

Als school stellen wij ons ten doel het kind zich optimaal te laten ontwikkelen en er zodoende voor te zorgen dat het in de meest geschikte vorm van voortgezet onderwijs terecht komt en op die school goed mee kan komen.

Elk jaar vindt er overleg plaats met de diverse scholen voor voortgezet onderwijs. Dit gebeurt vooral tijdens de aanmeldingsprocedure. Ook worden wij als basisschool meerdere malen per jaar op de hoogte gesteld van de studieresultaten van onze "oud-leerlingen".

9. Contact school - thuis

Wij vinden het erg belangrijk, dat de ouders nauw betrokken zijn bij het wel en wee van hun kinderen op school. Leerlingen voelen zich vaak beter thuis op school, als hun ouders een goed contact hebben met de school, weten wat er wordt gedaan, er thuis over praten en er rekening mee houden.

Belangrijk is het daarom, dat ouders en school met elkaar in gesprek raken over hun opvattingen over onderwijs en opvoeding en wat zij op dat gebied van elkaar verwachten. Dit alles proberen wij te bevorderen door:

9.1 Intake gesprekken

Aan het begin van het schooljaar worden de ouders van alle groepen uitgenodigd voor een intro-gesprek. Hierbij staat centraal welke onderwijsbehoefte hun kind heeft en hoe wij daar de komende periode met die specifieke behoefte omgaan. Ook zullen zij van de groepsleerkracht de algemene informatie over het komende schooljaar op papier meekrijgen.

9.2 Ouderavond

Eenmaal per jaar wordt u uitgenodigd voor het bijwonen van een ouderavond. Op deze avonden worden de ouderraads- en de medezeggenschapsraadsleden aan u voorgesteld, worden vragen over de schoolpraktijk beantwoord door de directie en wordt u een informatief en/of ontspannend programma aangeboden. Uiteraard stelt de ouderraad het op prijs, dat u als ouder betrokken bent bij de activiteiten op school. We gaan dit schooljaar nadenken of deze vorm van ouderavond ongewijzigd voortgezet moet worden.

9.3 Rapporten, oudergesprekken, voorlichting voortgezet onderwijs

Aan het begin van het schooljaar organiseren we voor alle ouders de kennismakingsgesprekken met de nieuwe leerkracht. Tijdens deze gesprekken wordt besproken welke speciale onderwijs behoeften uw kind heeft. Twee keer per jaar heeft u de mogelijkheid om met de groepsleerkracht in gesprek te gaan over de Sociaal Emotionele Ontwikkeling van uw kind. Dit gesprek kunt u zelf aanvragen, of de leerkracht nodigt u uit. Inschrijven gebeurt via Social Schools.

Twee keer per jaar krijgen de kinderen van de groepen 3 t/m 8 een rapport. Nadat de rapporten meegegeven zijn, krijgen alle ouders/verzorgers een uitnodiging om hierover met de groepsleerkracht te komen praten. Deze gesprekken gelden ook voor de ouders van kleuters.

Voor de ouders van de leerlingen van groep 8 is een 15-minutengesprek, bij die gelegenheid wordt de keuze voor het vervolgonderwijs definitief vastgesteld.

In oktober is er voor de ouders/verzorgers van groep 8 een informatieavond over het voortgezet onderwijs. Tijdens deze avond wordt de ouders uitgelegd hoe het voortgezet onderwijs er uitziet. Welke stromingen, niveaus profielen er zijn. Hiervoor krijgen de ouders/verzorgers een uitnodiging.

9.4 Spreekuur

U kunt met uw vragen iedere dag om 14.00 – 14.15 uur bij de leerkrachten terecht. Voor een uitgebreid gesprek kunt u een afspraak maken.

Wilt u de directie een keer spreken, dan vragen wij u dit zo veel mogelijk te doen op de dagen, waarop de directie zelf geen les geeft. U kunt hiervoor een afspraak maken. (zie ook "taakrealisatie" 11.28)

9.5 Werk van de kinderen

Tijdens de oudergespreksavonden heeft u tien minuten voor aanvang van het gesprek met de leerkracht gelegenheid het werk van uw kinderen te bekijken. U krijgt daarvoor een uitnodiging.

9.6 Nieuws van school via Social Schools (digitaal)

Via Social Schools wordt u op de hoogte gehouden van alle activiteiten die bij ons op school plaatsvinden. De informatie die voor u van belang is, zal over het algemeen via dit medium worden verspreid.

Binnen Social Schools zijn alle ouder(s)/verzorger(s) lid van de "Prins Clausschool". In deze groep wordt de informatie gegeven die voor iedereen van belang kan zijn. Daarnaast bent u als ouder(s)/verzorger(s) ook lid van de groep waar uw kind in zit. In deze groep wordt de informatie geplaatst die specifiek voor die groep van belang is. Kinderen die al wel ingeschreven zijn op de Prins Clausschool, maar nog geen vier jaar zijn, staan in de "instroomgroep". Deze ouders krijgen wel de school specifieke informatie, maar in de groep zelf gebeurt niet veel. Op deze manier wordt u al wel betrokken bij de school.

Het is van groot belang dat u de informatiestroom via Social Schools goed in de gaten houdt. Er wordt regelmatig een bijlage toegevoegd om de berichten via de app niet te lang te laten worden.

9.7 Hulpouders

Elke ouder kan meehelpen de school goed te laten functioneren. Door praktisch hulp te bieden of door mee te praten en mee te beslissen over allerlei schoolzaken.

De medezeggenschapsraad en de ouderraad spelen een belangrijke rol in onze school, maar ook andere ouders kunnen actief zijn bij veel activiteiten onder en na schooltijd.

U kunt bijvoorbeeld een groepje kinderen helpen bij handvaardigheid, u kunt helpen bij sportactiviteiten, u kunt u zelf en uw auto beschikbaar stellen voor een excursie, een dagje spelbegeleider worden tijdens een Clausfestiviteit of 'gezellig' het schoolplein een opknapbeurt geven, enz., enz.

De regels voor ouderhulp zijn als volgt:

- Uw handelingen en uitspraken mogen uiteraard niet met de doelstellingen van de school (zie hoofdstuk 3: "Waar staat de school voor") in tegenspraak zijn.

- Meestal zal een ouderhulp medewerking verlenen op verzoek van een leerkracht. De leerkracht blijft steeds verantwoordelijk voor wat er in de klas gebeurt.
U wordt dan ook gevraagd zich aan haar/zijn aanwijzingen te houden. Als er moeilijkheden zijn, van welke aard dan ook, hoort de betrokken leerkracht dat graag zo snel mogelijk van u.
- In het belang van de kinderen verzoeken wij u om nooit met ouders, in of buiten de school, over leerlingen te praten. Spreken over leerlingen mag alleen met de leerkracht of de schoolleiding, en dan natuurlijk slechts als er geen kinderen bij staan.
- U zult in de school ook wel met uw eigen kinderen te maken krijgen. We verwachten van u dat u hen zoveel mogelijk net zo benadert als de anderen. Van voortrekken of achterstellen zal dan geen sprake zijn.
- Als er tussen u en de leerkracht verschil van mening ontstaat en dit leidt tot problemen, dan kunt u dit het beste samen met de leerkracht proberen op te lossen.
- Als ouderhulp krijgt u te maken met allerlei schoolzaken. U begrijpt, dat het in een aantal gevallen niet de bedoeling is, dat u deze schoolzaken buiten de school bespreekt.
- De ouderhulp wordt niet ingedeeld bij het begeleiden van een groepje, waar een eigen kind deel van uitmaakt.

9.8 Het kiezen van een school

In de periode, dat u een keuze moet maken voor een (bepaalde) school voor uw kind, nodigen wij u uit voor een gesprek op school met één van de directieleden.

Tijdens dat gesprek vertellen wij u, hoe wij over de schoolse zaken denken. Het gaat dan met name over de identiteit van de school, de omgang van de leerkrachten met de kinderen (het pedagogisch klimaat) en de manier van werken in de klas (het didactisch klimaat). Tijdens dat gesprek wordt verteld, hoe wij in grote lijnen voor uw kind zorgen. Natuurlijk is er ook gelegenheid om vragen te stellen. Vervolgens geven we een kleine rondleiding door de school.

U krijgt dan een eerste indruk van de werkwijze bij ons op school. Tijdens die rondleiding wordt een verdere uitleg gegeven.

Wij hopen, dat u op grond van o.a. deze informatie voor onze school kiest.

Die keuze houdt in, dat u vertrouwen heeft in onze manier van werken en dat u achter de doelstellingen van de school staat.

Een keuze maken voor een school houdt o.a. ook in, dat u kiest voor een school, die het dichtst bij uw eigen manier van opvoeden staat, waar in grote lijnen hetzelfde gedacht wordt over belangrijke zaken als bij u thuis. Het bovenstaande houdt niet in, dat er nooit meningsverschillen zullen zijn. Mochten die voorkomen, aarzelt u dan niet om een gesprek aan te vragen met de leerkracht of met de directie. Wij zijn altijd bereid om in goed overleg tot een oplossing te komen.

9.9 Het aannamebeleid van de school

Uw kinderen zijn welkom op de Prins Clauschool, wanneer

1. zij 4 jaar zijn;
2. de ouders de identiteit van de school onderschrijven, dan wel respecteren;
3. de school de leerlingen de noodzakelijke zorg kan bieden

ad.1: U kunt uw kinderen inschrijven, wanneer zij 2½ jaar oud zijn.

ad.2: Tijdens het kennismakingsgesprek wordt ook over het lesprogramma gesproken. Er wordt van uw kinderen verwacht, dat ze het lesprogramma volgen. Hierop worden geen uitzonderingen gemaakt. Ook wanneer u geen protestants christelijke achtergrond hebt, zijn uw kinderen welkom op de Prins Clauschool. Er wordt dan wel van ze verwacht, dat ze tijdens het bijbelonderwijs en gebed een 'respectvolle houding' aannemen.

ad.3: Wanneer uw kind(eren) binnen het onderwijs ernstige problemen ondervinden, worden ze bij ons op school toegelaten, wanneer wij ze de noodzakelijke zorg kunnen geven binnen de vastgestelde zorgprocedures. Hierbij wordt door ons verschil gemaakt tussen leer- en gedragsproblemen.

- Leerlingen met ernstige leerproblemen zijn leerlingen, die structureel extra hulp nodig hebben (bijv. dyslexie of dyscalculie), of het tempo van de klas niet kunnen bijhouden en daardoor aangepast werk nodig hebben.
- Leerlingen met ernstige gedragsproblemen zijn leerlingen, die gedragsmatig elke dag begeleiding nodig hebben (o.a. ADHD, PDD-NOS)

Aanmelding school

Door de invoering van de wet passend onderwijs treedt er per 1 augustus 2014 een (fundamentele) verandering op bij het aanmeldingsproces. Het schoolbestuur van de school waar de leerling wordt aangemeld heeft zorgplicht. De complete procedure, inclusief de begeleidingsmogelijkheden van de school staan beschreven in het SchoolOntwikkelingsProfiel (SOP) dat te vinden is op onze website.

Zorgplicht schoolbestuur

Vanaf 1 augustus 2014 hebben scholen/schoolbesturen zorgplicht. Dit betekent dat de school waar ouders hun zoon of dochter hebben aangemeld verplicht is een passende onderwijsplek te vinden voor het kind. Dit kan de school zijn waar de ouders het kind hebben aangemeld of een andere school. De schoolbesturen en scholen hebben samen afspraken gemaakt over de wijze waarop zij er met elkaar voor zorgen dat het kind op de juiste plek onderwijs krijgt aangeboden. De routekaart passende onderwijsplek geeft aan welke stappen de school samen met ouders hierbij doorlopen.

Download hier: [routekaart passende onderwijsplek](#)

9.10 Ouderraad (OR)

Door het schoolbestuur is bepaald, dat op elke school een ouderraad werkzaam is. De ouderraad bevordert de relatie tussen ouders, de medezeggenschapsraad, de school en het bestuur.

In de OR zitten vertegenwoordigers van de ouders en van het schoolteam. Na verkiezingen kunnen ouders lid worden van de raad. De OR verleent medewerking aan allerlei binnen- en buitenschoolse activiteiten. Daarnaast kan de commissie advies geven aan de medezeggenschapsraad, de schoolleiding en het schoolbestuur over alle zaken, die de school betreffen.

9.11 Vrijwillige ouderbijdrage

Ieder jaar, aan het begin van de nieuwe cursus, vraagt de ouderraad een bijdrage van de ouders. Deze (vrijwillige) ouderbijdrage bedraagt per kind € 23,00 voor een heel jaar.

Komt uw kind in januari - maart op school, dan wordt er € 12,00 gevraagd. Wanneer uw kind vanaf april op school komt, dan vraagt de OR € 7,00. Voor de volledige ouderbijdrage (€ 23,00) ontvangt u een brief waarin u wordt verzocht het genoemde bedrag over te maken. Ook voor de gedeeltelijke ouderbijdrage krijgt uw kind een brief mee.

Het banknummer van de OR is NL 28 RABO 0387627847.

De ouderbijdrage wordt o.a. besteed aan:

- schoolbibliotheek;
- kunst/cultuurprojecten;
- sportactiviteiten;
- attenties in geval van langdurige ziekte van leerlingen;
- kerst- en paasfeest;
- sinterklaasfeest;
- laatste schooldag;
- onkosten op ouderavonden;
- afscheid groep 8;
- bijzondere gebeurtenissen in het belang van het onderwijs.

9.12 Medezeggenschapsraad (M.R.) en Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (G.M.R.)

Naast de ouderraad bestaat op elke school een medezeggenschapsraad (M.R.)

De M.R. bestaat uit ouders en personeelsleden van de school. Zij kunnen door verkiezing in de raad komen. Dit lijkt allemaal wat dubbel op, maar de M.R. heeft andere taken dan de ouderraad.

Het bestuur voert overleg met de medezeggenschapsraad over de algemene gang van zaken in de school. De Wet Medezeggenschap Onderwijs (1992) regelt, wat de taken en de bevoegdheden van de M.R. zijn. Deze zijn

vastgelegd in een reglement. In dat reglement staat, bij welke zaken het schoolbestuur aan de medezeggenschapsraad advies moet vragen.

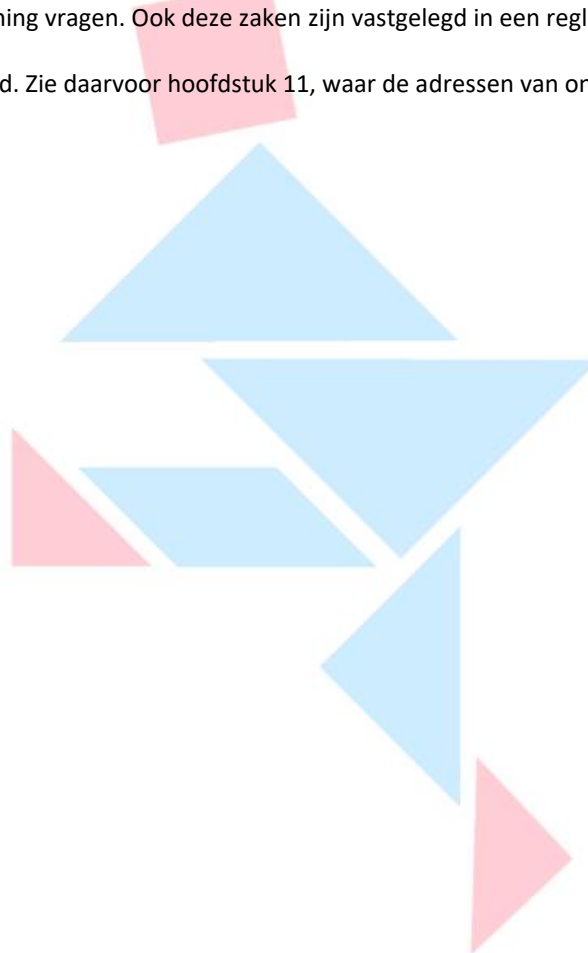
Ook heeft het bestuur bij bepaalde besluiten instemming van de medezeggenschapsraad nodig.

In de M.R. wordt dus veel over formele zaken gesproken. Het gaat daar om het beleid van de school.

Naast de M.R. bestaat er een G.M.R. Dit betekent: Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad. Hierin zitten vertegenwoordigers van alle medezeggenschapsraden van de scholen van de vereniging, zowel ouders als personeelsleden.

Zij bespreken de zaken, die van gezamenlijk belang zijn voor alle scholen van de vereniging. Het bestuur moet in sommige gevallen aan de G.M.R. advies of instemming vragen. Ook deze zaken zijn vastgelegd in een reglement.

De Prins Clausschool is in de G.M.R. vertegenwoordigd. Zie daarvoor hoofdstuk 11, waar de adressen van onze vertegenwoordigers vermeld staan.

10. School en omgeving

10.1 Buitenschoolse opvang

Voor ouders, die werken of studeren en daardoor op vaste tijden in de week opvang voor hun kind(eren) nodig hebben, heeft de Stichting Kinderopvang Rivierenland een mogelijkheid tot buitenschoolse opvang (BSO). Buitenschoolse opvang houdt in: opvang **voor en na schooltijd** op alle werkdagen. Ook is opvang mogelijk in de vakanties en op vrije dagen.

Op onze school wordt deze opvang geregeld door Kinderopvang KaKa, locatie Drumpt.

Voor meer informatie kunt u terecht bij het hoofdkantoor:

Kinderopvang KaKa (locatie Drumpt)

Brink 12,

7991 CG Dwingeloo

Telefoon: 0521-700240.

Website: www.kinderopvangkaka.nl

E-mailadres: info@kinderopvangkaka.nl

11. Overige Informatie

11.1 Namen van de personeelsleden

Mw. B. van Blitterswijk (Brenda)

Dhr. A. van den Bos (Andy)

Mw. H. Buijs (Henriëtte)

Dhr. C.A.M. Haggenburg (Cyril)

Mw. J.A. Hol (Hanny)

Dhr. W. Holstege (Wim)

Mw. M. de Hoop (Marjan)

Dhr. W. Keizer (Wessel)

Dhr. W. Pot (Wesley)

Mw. S. van Remmerden (Saskia)

Dhr. B. v. Rootselaar (Bas)

Mw. E. Touwslager (Ellis)

Mw. T. Visscher (Tinie)

directeur

Mw. A. Hoogeveen (Annemiek)

Alle personeelsleden zijn op hun werkdagen bereikbaar op telefoonnummer 0344-611730. Mochten er dringende zaken buiten de schooltijden om dan kunt u contact opnemen met de directeur.

11.2 E-mailadressen teamleden

Elk teamlid van de Prins Clauschool heeft zijn of haar eigen e-mailadres op school. Via dat adres kunt u de teamleden dus bereiken of een boodschap achterlaten.

Brenda v. Blitterswijk	b.vanblitterswijk@cpob.nl
Andy van den Bos	a.vandenbos@cpob.nl
Henriëtte Buijs	h.buijs@cpob.nl
Liesbeth van Doorn	l.vandoorn@cpob.nl
Wim Holstege	w.holstege@cpob.nl
Annemiek Hoogeveen	a.hoogeveen@cpob.nl
Marjan de Hoop	m.dehoop@cpob.nl
Wessel Keizer	w.keizer@cpob.nl
Wesley Pot	w.pot@cpob.nl
Saskia van Remmerden	s.vanremmerden@cpob.nl
Bas v. Rootselaar	b.vanrootselaar@cpob.nl
Ellis Touwslager	e.touwslager@cpob.nl
Tinie Visscher	t.visscher@cpob.nl

De directie van de school is behalve persoonlijk ook nog te bereiken via: info.pcs@cpob.nl.

11.3 Adressen Bestuur CPOB

Administratie:

Stichting CPOB
Postbus 167, 4000 AD Tiel
Tel. 0344-617122

Bestuur:

Contactpersoon:
Dhr. H. Huibers
Tel. 0344-617122

11.4 Adres Inspectie

Onze school valt onder de inspectie basisonderwijs, regio Tilburg.

Adres: Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Bezoekadres: Spoorlaan 420 5038 CG Tilburg
Correspondentieadres: Postbus 88 5000 AB Tilburg
Telefoonnummer: 088-6696000

11.5 Namen en adressen van de leden van de Ouderraad

Voorzitter	Mw. M. Wezenberg (Margit)
Secretaris	Mw. H.I. van Ommen (Iemke)
Penningmeester	Mw. C. Kempers (Colinda)
Leden	Mw. K. Van Ditmarsch (Kim) Mw. J. Timmer- de Vries (Joyce) Mw. N. Nienhuis- Bosschaart (Nienke) Mw. J.C. Landa-(Judith) Mw. M. Frankhuisen (Malu) Mw. Y. Meijer (Yvonne)

Namens het team hebben in de OR zitting:

Mw. L. van Doorn (Liesbeth)
Mw. H. Buijs (Henriëtte)

11.6 Namen en adressen van de leden van Medezeggenschapsraad

Voorzitter	Dhr. J. van Ommen (Jasper)
Leden	Mw. F. Krijtenberg (Fabiënne) Mw. C. Lens-Visscher (Carla)

e-mail mr.pcs@cpob.nl

Namens het team hebben in de MR zitting:

Dhr. W. Pot (Wesley)
Mw. E. Touwslager (Ellis)
Dhr. B. van Rootselaar (Bas)

De directeur is adviseur van beide geledingen.

Naam en telefoonnummer van het MR- lid, dat namens onze school zitting heeft in de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

Dhr. J. van Ommen (Jasper)

11.7 Aanmelding nieuwe leerlingen

U kunt uw kind het hele schooljaar door aanmelden. Belt u dan even voor een afspraak met één van de directieleden, zodat er tijd vrijgemaakt kan worden om u zo breed mogelijk te informeren en u de school te laten zien.

Kinderen, die in de kleutergroepen komen, mogen enkele dagdelen komen kennismaken. Vanaf ongeveer 1 maand voor de 4e verjaardag van uw kind is het één ochtend en één middag in de week welkom.

De leerkrachten van de kleutergroepen maken hierover graag afspraken met u.

Kinderen, die net voor en die in de zomervakantie 4 jaar worden, worden wel uitgenodigd voor de **wisselmiddag**.

Als uw kind met 4 jaar op school komt wordt er verwacht dat:

- het zindelijk is;
- het zichzelf kan aan- en uitkleden (behalve ritsen, knopen, drukkers, e.d.);
- het zelf naar het toilet kan gaan.

11.8 Aanvang nieuwe schooljaar

We willen graag, dat de kleuters t.b.v. het bewegingsonderwijs het volgende bij zich hebben: Gymschoenen (liefst zonder veters) en eventueel gymnastiekkleding. De kinderen krijgen een gymtas van school. Wilt u die, voor de eenheid aan de kapstokken, ook blijven gebruiken?

De kinderen van groep 4 t/m 8 moeten de volgende zaken bij zich hebben:

Een **etui** (geen pennenbakken) met de volgende inhoud:

- een **vulpen** met goede grip (vanaf groep 4) aan te schaffen via school á € 4,00; de school zorgt voor de vullingen.
- een **bewaarmap** met een elastiek erom
- **puntenslijper** met reservoir
- **gum**
- Een grote **multomap** (23 ringen) met 10 (kartonnen) tabbladen.

De leerlingen van **groep 7 en 8** moeten daarnaast nog een (eenvoudige) agenda aanschaffen.

Voor de kinderen van **groep 3 geldt**, dat zij alleen een **etui** met een **gummetje** en een **puntenslijper met reservoir** bij zich moeten hebben.

11.9 Binnenbrengen kleuters

U kunt uw kind(eren) **10 minuten** voor schooltijd naar binnenbrengen. Wij willen u vragen daarvoor alleen gebruik te maken van de kleuteringang.

De juf staat bij de klassendeur op uw kind te wachten. Voor werkjes bekijken van uw kind of iets vragen aan de leerkracht o.i.d. kunt u altijd om 14.00 uur terecht. Wilt u voor schooltijd **niet** in de klas komen.

In verband met het lesgeven in de andere groepen kunt u niet in de gang wachten. Dat is te onrustig.

11.10 Fietsen

Op ons schoolplein kunnen op 2 plaatsen fietsen gezet worden. De leerlingen van groep 4 t/m 8 plaatsen hun fietsen in de rekken bij de hoofdingang.

De kleuters en de leerlingen van groep 3 kunnen hun fietsen in het rek tussen de twee huisjes bij de kleuter-ingang zetten. Fietsen mogen **niet** tegen de muur, in het huisje of elders los op het schoolplein gezet worden.

Wij vragen u dringend erop toe te zien, dit i.v.m. **groot ruimtegebrek**, dat de kinderen, **alleen als dat noodzakelijk is**, op de fiets komen.

Omdat wij tijdens de lesuren geen toezicht kunnen houden op de fietsen, kunnen wij **geen** aansprakelijkheid aanvaarden voor beschadiging aan de fietsen tijdens de lesuren. Op het schoolplein mag **niet** worden gefietst.

11.11 Fotograaf

In het voorjaar komt de fotograaf op school om (geheel vrijblijvend) individuele groeps- en gezinsfoto's te maken. U krijgt hierover tijdig bericht.

11.12 Foto's op de website

Op de website wordt informatie gegeven, maar worden ook actuele zaken gepresenteerd. Vaak betreft het activiteiten, vieringen en projecten, zaken waarbij de kinderen natuurlijk centraal staan. Waar mogelijk proberen we die berichten aantrekkelijk te maken door er foto's bij te plaatsen. Dit betekent dat uw kind of een groep kinderen daarbij in beeld komt. Onze ervaring is, dat kinderen en ouders dat vaak heel leuk vinden. Een enkele ouder heeft daarmee soms echter wat moeite, om wat voor reden dan ook. De wens van ouder(s) om hun kind(eren) niet via een foto op de website in beeld te brengen, respecteren wij uiteraard. U krijgt bij de inschrijving een formulier waarmee dit kenbaar kunt maken (Formulier in het kader van de AVG).

11.13 GGD Gelderland-Zuid

De afdeling Jeugdgezondheidszorg (JGZ) van GGD Gelderland-Zuid volgt de ontwikkeling en gezondheid van leerlingen tijdens de schoolperiode. Jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen, doktersassistenten en logopedisten doen dit samen met school en ouders. JGZ beantwoordt vragen van leerkrachten en ouders op het gebied van ontwikkeling, gezondheid en opvoeding

Logopedische screening groep 1

De logopedist van GGD Gelderland Zuid komt 2x per jaar op school. Alle kinderen worden rond hun 5e verjaardag door de logopedist gescreend. De ouders van de betreffende kleuters krijgen van te voren bericht.

De logopedist roept dan alle 5-jarigen om de beurt uit de klas voor een onderzoek. Zij let tijdens het gesprek met het kind op de spraak- en taalontwikkeling. Zij beoordeelt de spraak, de taal, de stem, het monddrag en of het kind goed hoort en luistert. Na het onderzoek informeert de logopedist ouders over de resultaten.

Gezondheidsonderzoeken

Alle kinderen van 5/6 jaar en 10/11 jaar krijgen een oproep voor een gezondheidsonderzoek.

De doktersassistente houdt een praatje in de klas om de kinderen op het onderzoek voor te bereiden. Daarna haalt zij de kinderen een voor een uit de klas. Zij start met een algemeen gesprekje, meet en weegt het kind en onderzoekt of het kind goed ziet en hoort. Bij 10/11-jarigen is er alleen een gehooronderzoek als daar een reden voor is. Is er sprake van overgewicht? Dan wordt ook de bloeddruk gemeten. Het meten en wegen gebeurt met kleding aan.

Ouders zijn niet aanwezig bij dit onderzoek. Is hier behoefte aan? Bel of mail de GGD op het moment dat de uitnodiging is ontvangen.

Soms blijkt uit het onderzoek door de doktersassistente dat het kind extra aandacht nodig heeft. Dan volgt een uitnodiging voor het spreekuur van de jeugdarts of jeugdverpleegkundige.

Liever geen standaardonderzoeken door JGZ? Geef dit dan aan de JGZ door.

Samenwerking

Soms kan het nodig zijn dat JGZ de situatie van het kind met deskundigen of school wil bespreken. Dit gebeurt natuurlijk alleen in overleg met de ouders. Samen bekijken we wat de juiste hulp is.

Spreekuur op school

Ook bij twijfel, vragen of problemen met betrekking tot de ontwikkeling van uw kind is het mogelijk om het spreekuur buiten de vaste onderzoek momenten om te bezoeken. Bijvoorbeeld als u twijfelt of uw kind goed groeit of als er zorgen zijn op school of thuis. Een afspraak maken kan via (0344) 69 87 45 (ma. t/m vr. van 09.00 tot 16.00 uur) of via planningjgzrivierenland@ggd gelderlandzuid.nl. Het spreekuur vindt op school plaats.

Vaccinaties

In het jaar dat een kind 9 wordt, krijgt het een oproep voor twee prikken (DTP en BMR).

Op 12-jarige leeftijd ontvangen meisjes een uitnodiging voor een prik tegen baarmoederhalskanker (HPV). Nog niet alle vaccinaties gehad? Maak dan een afspraak om deze in te halen.

Contact en bereikbaarheid

Is er een vraag over opvoeding, groei en/of ontwikkeling? Is er behoefte aan advies, een afspraak of meer informatie? Neem dan contact op met de afdeling JGZ. Deze is bereikbaar op maandag t/m vrijdag van 08.00 tot 17.00 uur: (088) 144 71 11 of via jeugdgezondheidszorg@ggdgelderlandzuid.nl.

GGD Gelderland Zuid / locatie Rivierenland

Bezoekadres: Kersenboogerd 2, 4003 BW Tiel
Postadres: Postbus 1120, 6501 BC Nijmegen
telefoon: 088 1447300

Wijkteam

Sinds de invoering van de Jeugdwet in 2015 is de jeugdzorg overgeheveld naar de gemeenten. Om de jeugdzorg eenvoudiger en overzichtelijker te maken zijn in Tiel vier wijkteams Jeugd gestart. De wijkteams Jeugd zijn onderdeel van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Tiel en richten zich op (gezinnen met) kinderen of jongvolwassenen tot 23 jaar. De wijkteams Jeugd kunnen doorverwijzen naar specialistische jeugdhulp. De specialistische jeugdhulp geldt voor jeugdigen tot 18 jaar. De Prins Claus school valt onder het Wijkteam Tiel Noord. De contactpersoon van onze school is de Jeugd- en Gezinswerker mw. Colette Greve. Heeft u vragen over bijvoorbeeld opgroeien en opvoeden, gedragsproblemen, vragen bij echtscheiding, dan kunt u bij haar terecht. Zij is bereikbaar op maandagen tot 14 uur, en op donderdag en vrijdag. Telefoonnummer is 088 001 77 81
Bzoekadres: Priorlaan 1, Tiel
Mailadres: wijkteam.noord@cigtiegel.nl

11.14 Gevonden voorwerpen

Het is merkwaardig, dat er elk jaar weer zoveel handdoeken, gymspullen, sjaals, handschoenen, horloges, e.d. op school blijven liggen. Alles wat achterblijft wordt in de "gevonden voorwerpen manden" gedaan. Deze manden staan in de hal bij de kleuterafdeling. Het is raadzaam om zoveel mogelijk in de spullen van uw kind zijn/haar naam te schrijven of te naaien. Bij vermissing is het artikel dan sneller boven water. Na een bepaalde periode gaat alles, wat niet is opgehaald naar een goed doel.

11.15 Hoofdluis

Nog steeds komt hoofdluis in Nederland voor. Iedereen kan het overkomen. Kinderen zijn een hoofdluisgevoelige groep. Daarom is er op de Prins Claus school een vaste groep ouders, die zich inzet voor een zo vroeg mogelijke signalering van hoofdluis. De groep spreekt niet met anderen over de uitkomst van de controles.

Controle vindt plaats op elke eerste woensdagmorgen na een schoolvakantie. Na 2 weken volgt een herhaling van de controle, als er bij één of meer leerlingen luizen en/of neten zijn aangetroffen.

Alleen de besmette groep ondergaat de herhalingscontrole. Ouders van kinderen, bij wie neten en/of luizen zijn aangetroffen, worden door de groepsleerkracht daarvan op de hoogte gesteld. Bij die gelegenheid wordt ook informatie gegeven over hoe de besmetting het best kan worden aangepakt.

De data staan van de controles staan op de kalender, achter in deze schoolgids, vermeld. Ze worden ook nog eens in de Nieuwsbrief vermeld.

Voor informatie over de hoofdluiscontrole kunt u terecht bij mw. E. Rietdijk.

11.16 Invalkrachten

De afgelopen jaren is het een steeds groter probleem geworden om geschikte invallers te vinden. Als een leerkracht ziek is of verlof heeft, moet er natuurlijk een invaller voor de groep. Deze invaller wordt geregeld via Ippon-personeelsdiensten. Het lukt alleen niet altijd om een invaller te vinden.

We hebben met het schoolbestuur een regeling afgesproken, waarmee we er voor kunnen zorgen, dat het onderwijs toch doorgaat. Alle mogelijkheden, die binnen de school tot een oplossing kunnen leiden, zijn op papier gezet. De directie onderzoekt, of er geschoven kan worden met taken van mensen binnen de school. Misschien is het ook mogelijk om de kinderen, waarom het gaat, te verdelen over een aantal groepen.

Maar soms lukt het niet om een goede oplossing te vinden. In het uiterste geval kan het voorkomen, dat een groep kinderen naar huis wordt gestuurd. Natuurlijk worden de ouders hierover persoonlijk geïnformeerd.

Wanneer de afwezigheid op tijd bekend is en er is geen opvang voor de kinderen, dan wordt de telefoonboom in werking gezet.

Kinderen worden nooit zo maar naar huis teruggestuurd. Bovendien verzorgt de school de opvang van die kinderen, waarvoor geen opvang geregeld kan worden.

Met de genoemde organisatorische maatregelen hopen wij met de ouders, dat dit zelden noodzakelijk zal zijn.

11.17 Klachtenregeling

De mensen die bij onze scholen werken doen hun best het onderwijs aan uw kind zo goed mogelijk te verzorgen en het verblijf van uw kind op school zo plezierig en veilig mogelijk te laten zijn. Dat past bij een correcte en zorgvuldige manier van omgaan met elkaar.

Overall waar gewerkt wordt, dus ook op school, worden af en toe fouten gemaakt. Deze zaken kunnen het beste in eerste instantie met de leerkracht en/of andere direct betrokkenen worden besproken. Wij verwachten

dat iedere leerkracht leerlingen en ouder(s)/verzorger(s) serieus neemt en goed naar hen luistert. Bij problemen probeert de leerkracht samen met de leerling of zijn/haar ouder(s) de beste oplossing te vinden.

Mocht u het gevoel krijgen dat u niet serieus genomen wordt of dat er niet goed naar u geluisterd wordt, dan kunt u de zaak bespreken met de directie of de interne contactpersoon van de school die door het bestuur is aangesteld voor de bespreking van klachten. De interne contactpersoon is er voor het belang van de leerlingen en de ouders. De interne contactpersoon bij ons op school is mw. M. de Hoop ..

Iedere ouder en elke leerling kan een beroep op de interne contactpersoon doen als er problemen zijn, van welke aard dan ook, waar u of uw kind niet met de groepsleerkracht of met anderen over durft of wilt praten. Het gesprek wordt vertrouwelijk behandeld en er worden geen stappen gezet zonder uw toestemming of die van uw kind. Zeker wanneer het gaat om machtsmisbruik door leerkrachten of iemand van de schoolleiding is het van belang met de interne contactpersoon hierover te praten.

We spreken van machtsmisbruik als het gaat over zaken als (seksuele) intimidatie, pesten, mishandeling, discriminatie, onheuse bejegening, fysiek geweld, inbreuk op de privacy. Ook als het gaat om de onderwijskundige en/of organisatorische aanpak van uw kind of de groep waarin uw kind zit, kunt u dit bespreken. De interne contactpersoon bespreekt met u wat u zelf zou kunnen doen om tot een oplossing te komen. In elk geval zal de interne contactpersoon u wijzen op de mogelijkheid om één van de externe vertrouwenspersonen van CPOB in te schakelen.

Als de groepsleerkracht van uw kind tevens de interne contactpersoon van de school is, dan kunt u direct met de directie overleggen. U kunt een beroep doen op de externe vertrouwenspersonen van CPOB, als uw klacht door de school niet naar tevredenheid is behandeld. Het is de bedoeling dat u in dat geval een beroep doet op de externe vertrouwenspersoon uit de plaats waar ook de school van uw kind(eren) staat. De externe vertrouwenspersonen van CPOB zijn onafhankelijk en zullen een gesprek vertrouwelijk behandelen. Zij kunnen advies geven, nagaan of er mogelijkheden zijn om tot een oplossing te komen en zo nodig verwijzen naar hulpverlenende instanties. Zij kunnen de klager wijzen op de mogelijkheid het Bestuur in te schakelen.

Mochten alle genoemde mogelijkheden, ondanks de activiteiten van de interne contactpersoon en/of de externe vertrouwenspersoon van CPOB en de inschakeling van het Bestuur niet tot een oplossing hebben geleid, dan kan de externe vertrouwenspersoon van CPOB u aangeven hoe u de klacht schriftelijk kunt indienen bij de landelijke klachtencommissie.

Als u van mening bent dat u in beginsel niet met uw klacht terecht kunt bij de interne contactpersoon van de school of één de externe vertrouwenspersoon van het CPOB, dan kunt u zich rechtstreeks wenden tot de landelijke klachtencommissie.

Contactgegevens (externe) vertrouwenspersoon:

De externe vertrouwenspersoon kunt u bereiken door te bellen met het secretariaat van de Jeugdgezondheidszorg GGD Gelderland-Zuid op telefoonnummer: 088-1447330. U wordt dan, afhankelijk van de aard van uw klacht, doorverbonden met één van de vier externe contactpersonen die beschikbaar zijn voor Stichting CPOB.

De school is aangesloten bij de landelijke klachtencommissie van de Besturenraad VERUS en heeft ook de klachtenregeling die hiervoor geldt overgenomen. Deze regeling is in te zien bij de directie, de interne contactpersonen en de vertrouwenspersonen en ook te raadplegen via www.cpob.nl.

Adres gegevens landelijke klachtencommissie:

Landelijke Klachtencommissie Christelijk Onderwijs
Postbus 82324
2508 EH DEN HAAG
Telefoon: (070) 386 16 97
mail: info@klachtencommissie.org

11.18 Leerplicht en schoolvakanties

Uw kind is leerplichtig als het de leeftijd van 5 jaar bereikt. Het kan gebeuren, dat uw vijfjarig kind wat meer rust nodig heeft. U heeft dan het recht, om uw kind 5 uur per week thuis te houden. In overleg en met toestemming van de directie kan dat zelfs 10 uur worden. Vakantie buiten de schoolvakanties is dus voor 5-jarigen niet toegestaan.

Voor verlof van leerplichtige kinderen buiten de schoolvakanties geldt volgens de Leerplichtwet de volgende regel:

U kunt slechts toestemming krijgen, om buiten de schoolvakanties uw leerplichtige kind mee te nemen op vakantie, als de **specifieke aard van uw beroep** het niet mogelijk maakt in de schoolvakantie er op uit te gaan. Het is bovendien niet mogelijk verlof te krijgen in de eerste twee weken na de zomervakantie.

U kunt verlof buiten de schoolvakanties als volgt aanvragen:

- Een verzoek om verlof voor uw leerplichtige kind kunt u aanvragen bij de directeur van de school.
- De directeur beslist over de aanvraag, als die op 10 of minder dagen betrekking heeft. Indien het om meer dan 10 dagen gaat, moet uw aanvraag door de leerplichtambtenaar van de gemeente behandeld worden.

In het algemeen kan er geen verlof worden verleend buiten de vakantie. De buitengewoon verlofregeling is voor uitzonderingsgevallen, voor blijde en droevige gebeurtenissen.

Voor meer informatie over deze regeling kunt u contact opnemen met de leerplichtambtenaar, mevrouw S.G.L. Deniz-Reuvers, afdeling Onderwijs en Cultuur, telefoon 0344-637344, mail sdeniz@tiel.nl.

11.19 Logopedie

Aan onze school is een logopediste van GGD Rivierenland verbonden. Deze houdt zich bezig met alles wat met spreken en luisteren te maken heeft.

Om goed te kunnen spreken hebben we goed werkende longen, stembanden, keel, neus, kaken, tong en lippen nodig. We moeten voldoende woorden kunnen maken en iets in volgorde kunnen navertellen. Om goed te kunnen begrijpen, moeten we kunnen horen, luisteren, onthouden en denken.

Goed leren spreken en begrijpen is voor een kind van groot belang. Het is noodzakelijk voor een goede ontwikkeling. Ook beïnvloedt het de leerprestaties, zoals het lezen en schrijven.

Bovendien is goed kunnen spreken en luisteren in het dagelijkse leven onmisbaar.

Om na te gaan of de kinderen dit alles goed kunnen, komen ze eenmaal aan de beurt voor een algemeen onderzoek. Dit onderzoek vindt rond de 5^e verjaardag van uw kind plaats. Na dit onderzoek informeert de logopedist de ouders over het resultaat van dit onderzoek en of logopedische hulp (nader onderzoek, controle, begeleiding, verwijzing, behandeling) al dan niet nodig is.

11.20 Pauze (eten en drinken)

De pauze is van 10.00-10.15 uur, voor de groepen 3 t/m 8. Tijdens het eet- en drink moment rondom de pauze is er aandacht voor het Jeugdjournaal, wordt er voorgelezen of lezen de kinderen in een eigen boek. Dit is om de leesmotivatie te bevorderen en veel leesmeters te maken. Wij doen een beroep op u de kinderen geen snoep mee te geven.

11.21 Gezonde tussendoortjes (groente en fruit op school)

Als Prins Clausschool vinden wij het belangrijk dat kinderen gezonde tussendoortjes eten. Dat betekent dat de kinderen elke dag fruit of groente mee moeten nemen naar school. Al het andere meegebrachte eten en drinken (behalve voor de overblijf) wordt ongeopend weer mee teruggeven naar huis.

11.22 Schooltijden

Op de Prins Clausschool hanteren wij het vijf-gelijke-dagen model. Dat houdt in dat alle groepen op maandag tot en met vrijdag van 8.30-14.00 uur naar school gaan.

11.23 Schoonmaak

Onze school heeft een contract met een schoonmaakbedrijf. Hun personeel maakt de school schoon. Veel geld geeft het ministerie niet voor schoonmaak. Een heel schoolgebouw moet worden schoongemaakt in twee en een half uur per dag.

11.24 Sponsoring

T.a.v. sponsoring wordt een terughoudend beleid gevoerd. We zijn ons ervan bewust, dat het voorkomen van sponsoring bijna ondoenlijk is. We streven sponsoring niet na, omdat we zoveel mogelijk onafhankelijk van het bedrijfsleven willen blijven functioneren. Daarnaast beseffen we, dat we een voorbeeldfunctie naar kinderen hebben. Daarbinnen past niet het commercieel "met alle winden meewaaien".

Sponsoring mag dan ook op geen enkele manier het onderwijskundig proces raken.

De afspraken voor sponsoring staan in ons schoolplan vermeld.

1.25 Studenten PABO en SPW

Onze school is een oefen- en stageschool van de Chr. PABO de Marnix Academie te Utrecht. Ook dit jaar zullen weer enkele studenten stage lopen bij ons op school.

Vanuit het ROC Rivier in Tiel lopen jaarlijks een aantal SPW-studenten stage op de Prins Claus school. Het gaat dan om de opleiding voor onderwijsassistent.

1.26 Taakrealisatie

De directie heeft geen lesgevende taken binnen de school. In plaats daarvan heeft zij taakrealisatie. Dat betekent dat de directie werkt aan de onderwijskundige ontwikkeling en de organisatie van onze school.

1.27 Traktaties

Wij vragen uw medewerking om het snoepen op school zo beperkt mogelijk te houden. Wilt u hier ook bij verjaardagstraktaties rekening mee houden?

1.28 Tropenrooster

Bij langdurige warmte worden de meeste scholen een soort bakoven. Het onderwijs kan dan niet meer op een verantwoorde manier worden gegeven. In dat soort gevallen kan de school besluiten een tropenrooster te gaan draaien.

Schooltijden tropenrooster en afspraken:

In voorkomende gevallen gelden de volgende tijden:

Groep 1 t/m 4: 8.00 - 12.00 uur

Groep 5 t/m 8: 8.00 - 13.00 uur

De scholen hebben voor de kinderen van de groepen 1 t/m 4 een opvangmogelijkheid tot 13.00 uur.

- De begin- en eindtijden van de groepen gelden voor alle dagen, dus ook voor de woensdag.
- Invoering van een tropenrooster wordt tenminste twee dagen (waarvan één werkdag) van tevoren bekendgemaakt.
- Invoering van een tropenrooster wordt door de school bekendgemaakt. U hoeft dus niet zelf het weerbericht te volgen.
- Een tropenrooster duurt tenminste een hele week (kan ook van woensdag tot woensdag)
- Ook de beslissing om een tropenrooster al of niet te verlengen zal twee dagen van tevoren worden bekendgemaakt.

11.30 Vakantierooster

	eerste dag	laatste dag
Herfstvakantie	21-10-2019	25-10-2019
Kerstvakantie	23-12-2019	03-01-2020
Voorjaarsvakantie	24-02-2020	28-02-2020
Goede Vrijdag + tweede Paasdag	10-04-2020	13-04-2020
Meivakantie	27-04-2020	08-05-2020
Hemelvaart	21-05-2020	22-05-2020
Pinksteren	01-06-2020	04-06-2020
Zomervakantie	20-07-2020	26-08-2020

11.30.a Studiedagen (kinderen vrij):

maandag	30 september 2019
woensdag	16 oktober 2019
donderdag	14 november 2019
vrijdag	6 december 2019
vrijdag	21 februari 2020
dinsdag	31 maart 2020
vrijdag	26 juni 2020
vrijdag	10 juli 2020

11.31 Verzekeringen

Onze school is aangesloten bij de besturenorganisatie voor het Prot. Chr. Onderwijs. Via deze organisatie (BPCO) is een collectieve verzekering afgesloten bij een grote verzekeringsmaatschappij.

Voor ouders is het van belang te weten, dat de volgende twee onderdelen in de polis zijn opgenomen:

1. Aansprakelijkheid voor al diegenen, die namens het bestuur of de schoolleiding op school werkzaam zijn (leerkrachten, stagiaires, overblijfmoeders, zwemmoeders, enz.) Indien één van hen iets doet of nalaat, waardoor een ander schade berokkend wordt, is hij of zij daarvoor aansprakelijk. Via de verzekering kan deze schade worden vergoed. Leerlingen zijn via deze verzekering niet voor wettelijke aansprakelijkheid verzekerd. Die verzekering dient een ouder particulier af te sluiten.
2. Ongevallen. De verzekering geldt voor al diegenen, die in of om de school **lichamelijk** letsel oplopen. Ook de reistijd van en naar school volgens de kortste route is meeverzekerd. Materiële zaken vallen dus niet onder deze verzekering.

11.32 Website

We een eigen website: www.clausschool-tiel.nl.

Op deze website presenteert de Prins Clausschool zich naar ouders, leerlingen en andere belangstellenden.

We maken vooral gebruik van Social Schools, een complete en veilige en afgesloten communicatie-app voor ouders en leerkrachten.

11.33 Ziekmelding

Wanneer uw kind ziek is verzoeken wij u dit 's morgens voor 08.30 uur door te geven. Dit kunt u doen via ons netwerk Social Schools. Wilt u liever mondeling de melding doen en toelichten, dan kunt de melding per telefoon doorgeven. U krijgt dan één van de leerkrachten aan de lijn. Wanneer uw kind bijv. naar de dokter moet en daardoor niet op school kan komen, willen wij dit ook graag even weten.

11.34 Zwem- en gymuren.

Gymnastiek:

Alle gymlessen vinden in sportzaal Rauwenhof plaats.

Voor het schooljaar 2018-2019 gelden de volgende gymtijden:

dinsdag	13.00-14.00:	groep 8 (lessen worden gegeven door meester Wim)
donderdag	08.45-09.45:	groep 3
	09.45-10.45:	groep 4
	11.15-12.10:	groep 5
	12.10-13.05:	groep 6
	13.05-14.00:	groep 7

De Prins Clausschool heeft voor de groepen 3 t/m 8 een **vakleerkracht gymnastiek** tot haar beschikking. Dhr. C.A.M. Haggenburg (Cyril) geeft op donderdag les aan de betrokken groepen. (Zie schema hierboven)

Zwemmen:

Het 2e halfjaar gaan groep 3, 4, 5 en 6 op woensdag zwemmen van 12.30-13.30 uur. U krijgt hier in de loop van het schooljaar bericht over, net als aanvullende informatie over de dan gewijzigde gymtijden.

Index

A

Aanmelding nieuwe leerlingen · 45
Aannamebeleid · 38
Aanvang nieuwe schooljaar · 45

B

BePO · 19
Bestuur CPOB adres · 43
Binnenbrengen kleuters · 46
Buitenschoolse opvang · 41

C

Computers · 30
Creatieve vakken · 28

E

E-mailadressen teamleden · 43
Engels · 29

F

Festiviteiten · 32
Fietsen · 46
Fotograaf · 46
Foto's op de website · 46

G

Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad · 39
Gevonden voorwerpen · 48
Gezonde tussendoortjes · 52
GGD Gelderland-Zuid · 46
Godsdienstige vorming · 24
Groente en fruit op school · 52

Groepsinformatie · 36
Groepsinformatieavond · 35
Gymnastiek · 55

H

Hoofdluis · 49
Huiswerk · 30
Hulpouders · 36

I

Identiteit · 8
Inspectie adres · 43
Interne Begeleider · 17
Invalkrachten · 49
IPC · 26

K

Kernwaarden · 13
Klachtenregeling · 49
Kwaliteit · 16

L

Leerlingvolgsysteem · 17
Leerplicht · 51
Lezen/leesactiviteiten · 25
Logopedie · 51

M

Medezeggenschapsraad · 39
    namen en adressen van de leden · 44
Meer- en hoogbegaafdheid · 18
MIK (Muziek In de Klas) · 29
Missie van de Prins Clauschool · 11

N

Nederlandse taal/taalactiviteiten · 25

O

Ontwikkelingsperspectief · 20
Ouderavond · 35
Ouderbijdrage · 39
Oudergesprekken · 35
Ouderraad · 39
    namen en adressen van de leden · 44

P

Pauze · 52
Personeelsleden · 42
Plusklassen · 22
Plusondersteuning/plusarrangement · 19

R

Rapporten · 35
Rekenen en Wiskunde · 24
Resultaten van het onderwijs · 21

S

SAVA · 32
    Samen voor de Ander · 32
Schoolreis/kamp/excursies · 32
Schooltijden · 52
Schoolvakanties · 51
Schoonmaak · 52

Schrijven · 25
Sociaal-emotionele ontwikkeling · 27
Sponsoring · 52
Sport- en spelactiviteiten · 32
Spreekuur · 36
Studenten · 53

T

Taakrealisatie · 53
Traktaties · 53
Tropenrooster · 53

V

Vakantierooster · 54
Verkeer · 27
Verzekeringen · 54
Vieringen · 32
Voorlichting voortgezet onderwijs · 35

W

Website · 54
Wereldoriëntatie · 26
Wereldoriëntatie/IPC · 26
Wisselmiddag · 45

Z

Ziekmelding · 55
Zintuiglijke/Lichamelijke Ontwikkeling · 28
Zorgplicht · 19
Zwemmen · 29, 55